

KRAJNIANSKE ročník 25 číslo 2/2019 zadarmo

noviny

IČO: 00311715

Obec Krajné
Sídlo vydavateľa: 916 16 Krajné 52

Júl 2019

Peter Kaminský

K Kníhtlač Gerthofer

UZNESENIA ZO ZASADNUTIA OBECNÉHO ZASTUPITELSTVA V KRAJNOM, KONANÉHO DŇA 16. 5. 2019

Uznesenie č. 20/2019

OZ jednomyselne schvaľuje program Obecného zastupiteľstva

Program:

1. Otvorenie zasadnutia
2. Schválenie programu OZ
3. Voľba overovateľov zápisnice
4. Kontrola uznesení z predchádzajúceho zasadnutia obecného zastupiteľstva
5. Ustanovenie podrobností o spôsobe a vykonaní voľby hlavného kontrolóra obce Krajné
6. Diskusia
7. Záver

Uznesenie č. 21/2019

OZ jednomyselne schvaľuje za overovateľov zápisnice: Mgr. Denisu Konečnú a Ing. Ondreja Lančariča a za zapisovateľku – p. Janu Hudecovú.

Konštatovanie č. 5

OZ berie na vedomie kontrolu uznesení z predchádzajúceho zasadnutia.

Uznesenie č. 22/2019

OZ vyhlasuje v zmysle §18a ods. 2 zákona 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, uznesením č. 22/2019 zo dňa 16. 5. 2019 voľby hlavného kontrolóra obce Krajné na deň **27. júna 2019**.

Kandidát na funkciu hlavného kontrolóra obce musí odovzdať svoju písomnú prihlášku spolu s prílohami uvedenými nižšie v zalepenej obálke s názvom „**Voľba hlavného kontrolóra – neotvárať**“ do **20. 6. 2019 do 12.00 hod.** Písomnú prihlášku s požadovanými dokladmi musia kandidáti zaslať poštou alebo osobne na adresu: Obec Krajné, 916 16 Krajné 52

1. Náležitosti prihlášky:

- meno, priezvisko, titul, dátum narodenia, trvalé bydlisko, e- mail, telefón,
- profesijný životopis,
- výpis z registra trestov, nie starší ako 3 mesiace,
- úradne overená fotokópia dokladu o najvyššom dosiahnutom vzdelaní,
- písomný súhlas kandidáta so zverejnením osobných údajov podľa §7 ods.1 a 2 zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov

v znení neskorších predpisov za účelom vykonania voľby na rokovaní Obecného zastupiteľstva v Krajnom. Písomné vyjadrenie súhlasu obsahuje najmä údaj o tom, kto súhlas poskytol, komu sa tento súhlas dáva, na aký účel, dobu platnosti súhlasu a podmienky jeho odvolania. Súhlas daný v písomnej forme je bez vlastnoručného podpisu toho, kto súhlas dáva neplatný,

- písomné prehlásenie o súhlase s kandidatúrou.

2. Kvalifikačným predpokladom na funkciu hlavného kontrolóra je:

- ukončené minimálne úplné stredoškolské vzdelanie
- znalosť právnych predpisov z oblasti hospodárenia obce, rozpočtových a príspevkových organizácií
- komunikatívnosť
- užívateľské ovládanie počítača

3. Spôsob vykonania voľby:

- a) Otváranie obálok a kontrolu splnenia podmienok vykoná prednostka Obecného úradu za prítomnosti starostu obce **dňa 20. 6. 2019 o 13.00 hod.** v kancelárii starostu obce. O výsledku spíše prednostka OcÚ zápisnicu, ktorú podpíše spolu so starostom obce a ktorá sa bude predkladať do zastupiteľstva ako príloha k materiálu o voľbe hlavného kontrolóra. Zápisnica musí obsahovať najmä údaj o tom, koľko obálok bolo v stanovenom termíne doručených a menný zoznam kandidátov, ktorí splnili a ktorí nespĺnili stanovené podmienky. V prípade, že niektorá z osôb prítomných pri otváraní obálok a kontrole splnenia podmienok odmietne zápisnicu podpísať, je povinná do zápisnice uviesť dôvod, pre ktorý tak odmietla urobiť.
- b) Každý kandidát na hlavného kontrolóra, ktorý splní podmienky, bude písomne pozvaný na zasadnutie zastupiteľstva **dňa 27. 6. 2019** a bude mať právo vystúpiť na tomto rokovaní zastupiteľstva v rámci bodu „Voľba hlavného kontrolóra Obce Krajné“ v časovom rozsahu max. **5 min.**
- c) Voľba hlavného kontrolóra sa uskutoční tajným hlasovaním poslancov v zasadacej miestnosti úradu. Voľby riadi Volebná komisia, ktorá sa skladá z troch členov zastupiteľstva.

- d) Volebná komisia vydá hlasovací lístok a obálku poslancom proti ich vlastnoručnému podpisu do zoznamu vydaných hlasovacích lístkov pri vstupe do hlasovacej miestnosti. Hlasovací lístok a obálka, ktoré nebudú označené okrúhlu červenou pečiatkou „Obec Krajné“, sa budú považovať za neplatné.
- e) Na hlasovacom lístku budú uvedení všetci kandidáti, ktorí splnili podmienky na funkciu hlavného kontrolóra v abecednom poradí. Poslanec môže udeliť svoj hlas len jednému z kandidátov zakrúžkovaním jeho mena, resp. poradového čísla, ktoré mu bolo pridelené. Hlasovací lístok, na ktorom budú označení dvaja a viacerí kandidáti, resp. žiaden kandidát, sa bude považovať za neplatný. Po označení kandidáta vloží poslanec hlasovací lístok do obálky, ktorá mu bola vydaná a vhodí ju do zapečatenej volebnej urny nachádzajúcej sa vo volebnej miestnosti. Po skončení hlasovania všetkých poslancov, ktorí si prevzali hlasovací lístok a obálku, otvorí Volebná komisia zapečatenú volebnú urnu a pristúpi k sčítaniu hlasov.
- f) O priebehu voľby a o jej výsledku spíše zapisovateľ zápisnicu. Zápisnica musí obsahovať najmä údaje o počte vydaných, vrátených a nevrátených hlasovacích lístkov, o počte platných a neplatných hlasovacích lístkov a o počte hlasov, ktoré získali jednotliví kandidáti v prvom, resp. druhom kole voľby. Ďalej musí zápisnica obsahovať údaj o tom, ktorý z kandidátov bol zvolený za hlavného kontrolóra v prvom kole. V prípade konania druhého kola voľby musí obsahovať údaj o tom, ktorí kandidáti do neho postúpili, koľko platných hlasov v ňom získali a ktorý z nich bol zvolený za hlavného kontrolóra. Zápisnicu podpisujú všetci členovia komisie. V prípade, že niektorý člen Volebnej komisie odmietne zápisnicu podpísať, je povinný do zápisnice uviesť dôvod, pre ktorý tak odmietol urobiť.
- g) Výsledok voľby oznámi zastupiteľstvu predseda Volebnej komisie, ktorého si spomedzi seba zvolili členovia Volebnej komisie. V prípade konania

druhého kola voľby hlavného kontrolóra vyhlási predsedajúci po oznámení výsledku prvého kola voľby prestávku, počas ktorej sa Volebná komisia organizačne pripraví na druhé kolo volieb. Po skončení prestávky predsedajúci vyzve poslancov, aby pristúpili k hlasovaniu o voľbe hlavného kontrolóra v druhom kole.

4. Vykonalie voľby:

- a) Na zvolenie hlavného kontrolóra sa vyžaduje súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov zastupiteľstva.
- b) Ak ani jeden z kandidátov takúto väčšinu nezíska, ešte na tej istej schôdzi zastupiteľstva sa vykoná druhé kolo volieb, do ktorého postúpia dvaja kandidáti, ktorí v prvom kole získali najväčší počet hlasov.
- c) V prípade rovnosti hlasov postupujú do druhého kola všetci kandidáti s najväčším počtom hlasov.
- d) V druhom kole je za hlavného kontrolóra zvolený ten kandidát, ktorý získal najväčší počet platných hlasov.
- e) Pri rovnosti hlasov v druhom kole sa rozhoduje žrebovaním. Žrebovanie v rokovacej miestnosti zastupiteľstva Obce Krajné riadi a výsledok žrebovania zastupiteľstvu a prítomnej verejnosti oznamuje predseda Volebnej komisie.
- f) Hlavný kontrolór nemôže byť počas svojho funkčného obdobia členom politickej strany alebo hnutia. Túto skutočnosť musí doložiť čestným vyhlásením v deň podpisu pracovnej zmluvy. Pracovná zmluva bude so zvoleným hlavným kontrolórom podpísaná dňa 28. 6. 2019. Kandidát zvolený za hlavného kontrolóra je povinný predložiť starostovi Obce Krajné pri podpise pracovnej zmluvy písomné čestné vyhlásenie o tom, že k 01. 07. 2019 nie je členom žiadnej politickej strany alebo politického hnutia.
- g) Funkcia hlavného kontrolóra je nezlučiteľná s funkciou poslanca obecného zastupiteľstva,

starostu, člena orgánu právnickej osoby, ktorej zriaďovateľom alebo zakladateľom je obec alebo iného zamestnanca obce, resp. podľa osobitného zákona. Kandidát, ktorý ku dňu voľby hlavného kontrolóra vykonáva funkciu poslanca zastupiteľstva, starostu, člena orgánu právnickej osoby, ktorej zriaďovateľom alebo zakladateľom je obec, a ktorý bol za hlavného kontrolóra zvolený, je povinný pred podpisom pracovnej zmluvy doručiť úradu písomné vzdanie sa tejto funkcie. Kandidát, ktorý ku dňu voľby hlavného kontrolóra vykonáva funkciu zamestnanca obce Krajné, a ktorý bol za hlavného kontrolóra zvolený, je povinný pred podpisom pracovnej zmluvy uzatvoriť písomnú dohodu so zamestnávateľom – Obec Krajné o skončení doterajšieho pracovného pomeru.

h) Hlavný kontrolór nesmie počas svojho funkčného obdobia podnikáť alebo vykonávať inú

zárobkovú činnosť a byť členom riadiacich, kontrolných alebo dozorných orgánov právnických osôb, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť. Toto obmedzenie sa nevzťahuje na vedeckú, pedagogickú, lektorskú, prednášateľskú, prekladateľskú, publicistickú, literárnu alebo umeleckú činnosť a na správu vlastného majetku alebo správu majetku svojich maloletých detí a podľa § 18b zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

- i) Výkon funkcie hlavného kontrolóra trvá šesť rokov. Jeho funkčné obdobie sa začína dňom **01. 07. 2019**, ktorý je určený ako deň nástupu do práce.
- j) Pracovný pomer bude uzavretý na 0,25 úväzku pracovného času.

Jana Hudcová
prednostka OcÚ

ČINNOSŤ OBECNÝCH LESOV V ROKU 2018

Hospodárenie v obecných lesoch Krajné sa tak ako po minulé roky vykonáva v súlade s platným Programom starostlivosti o lesy, ktorý je nástrojom obhospodarovateľa na zabezpečenie trvalo udržateľného hospodárenia na lesných pozemkoch, za účelom produkcie dreva a ostatných lesných produktov pri súčasnom zabezpečovaní ich mimoprodukčných funkcií. Preferovaný hospodársky spôsob je podrastový. Je to postupná ťažba rubných stromov zameraná na dosiahnutie čo možno najväčšieho počtu semenáčikov z prirodzeného zmladenia. Poslednou fázou clonného rubu v podrastovom hospodárskom spôsobe je dorub. Ide o odstránenie všetkých stromov materského porastu. Pri tomto postupe nevzniká holina bez následného porastu. Tento zabezpečuje nálet stanovištne vhodnej drevinovej skladby. Je mylné domnievať sa a veriť nepodloženým obvineniam z laickej verejnosti a občianskych združení, že v obecných lesoch vznikajú nekontrolovateľné holiny a holoruby. Samozrejme pôsobením škodlivých činiteľov, ktoré človek neovplyvní

(lykožrút, vietor...), môžu vznikáť holiny. Tieto sú v zákonnej dobe doplnené sadbovým materiálom z uznaných zdrojov s patričným listom pôvodu.

Ťažba dreva v roku 2018 predstavovala celkovo 2665 m³. Z toho bolo 436 m³ ihličnatej a 2229 m³ listnatej hmoty. Z celkového objemu činila obnovná ťažba 1916 m³, výchovná v prebierkových porastoch 423 m³ a náhodná, t. j. suchárov, vývratov a zlomov 326 m³.

Predaj dreva predstavoval 2639 m³, z čoho guľatinové sortimenty boli v množstve 1014 m³, vláknina 712 m³, palivové drevo v prm 261 m³ a v dĺžkach 652 m³.

Palivovým drevom sa zásobujú občania obce, ktorí prejavia záujem o kúpu tohto sortimentu.

V uplynulom roku bolo nahlásených celkom 184 fúr palivového dreva. Z toho 95 fúr v metrových sortimentoch a 89 fúr v dĺžkach. Všetky objednávky boli v priebehu roka vybavené.

Podľa Zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch má každý právo vstupovať na lesné pozemky, pričom je povinný chrániť a nenarušovať lesné prostredie, rešpektovať práva a oprávnené záujmy vlastníka, správcu, obhospodarovateľa lesa a člena lesnej stráže.

Na záver žiadame návštevníkov lesa, aby si po odchode všetky odpadky vzniknuté ich pobytom v prírode odnášali so sebou. Lebo len čistý les je zdravý les.

Ing. Juraj Kovár
Správa obecných lesov Krajné

MLYN NA KORYTÁRKE – ČEREŠŇOV MLYN V KRAJNOM

Nemcov mlyn nemohol konkurovať novému mlynu na začiatku dediny, ktorý postavil „Amerikán“ Samuel Čerešňa (1897). Najstarší panský mlyn [+1] bol asi o 500 m vyššie, v oblasti vodného zdroja Jalšovská studienka. Podľa zakreslenia na mape I. vojenského mapovania (1764 – 1768) mal mlyn aj obytnú časť. V monografii obce „Krajné 1392 *1992“ historik Ján Lukačka^{*1} píše: *Okrem toho z neskorších súpisov vieme (z r. 1536), že v Krajnom sa nachádzal zemepanský majer (allodium) a mlyn na potoku Korytárka.* Na tejto mape sú zakreslené aj ďalšie mlyny: Podkorytárka (Koridarka), Boháčov mlyn (Pohatz), Matejovský mlyn (Matjavez), Podprehora (Potprehora) a dva mlyny v Podvrchu (Potverschi).

© <https://mapa.zoznam.sk/historicka-mapa-1764-1768-m27>

Foto 1 Mapa 1. vojenského mapovania 1764 – 1768

Na mape II. vojenského mapovania (1819 až 1869) je už mlyn [2+] zakreslený bližšie, na konci dediny. Tento mlyn už pravdepodobne nemal obytnú časť. Spomínam si, že za mlynom na svahu bola maštaľ, chlievy, šopa a drevená latrina, čo mohol byť predtým starý mlyn. Po ľavej strane maštale bol jarok až do potoka, odtok vody z kola.

Ešte niekoľkokrát sa vrátim k monografii^{*2}: *Pre poznanie pomerov v Krajnom v polovici 18. stor. má mimoriadny význam dikálny (daňový) súpis všetkých obcí Nitrianskej župy z roku 1753. Vyznačuje sa mimoriadnou precíznosťou a verným zachytením hospodárskeho polozenia všetkých obyvateľov Krajného...V skupine mlynárskych rodín sa dvakrát opakuje meno Plesník a ďalej sa spomínajú: Valent, Kodaj, Mekeka, Minárik, Koruna, Čuval, Zmeko a Lukáč. Súpis v samotnej dedine zaznamenáva 99 rodín.*

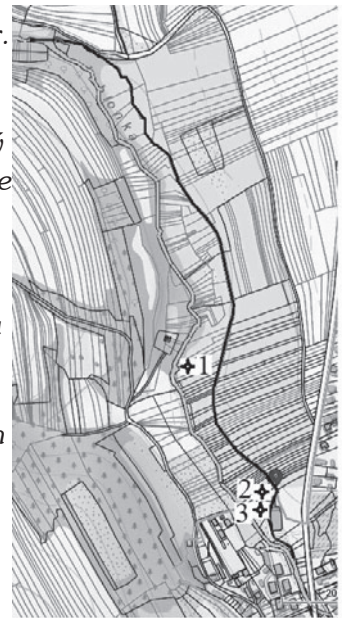
V monografii^{*3}: *Základné informácie o Krajnom nájdeme aj vo vizitácii hlavného*

župana Nitrianskej župy, ktorá sa uskutočnila rokoch 1778/79...V obci okrem toho bola jedna ľudová škola, 3 drevené mosty cez potok, 1 prícestný hostinec a celkom 6 mlynov. Z toho boli 3 drevené a 3 murované. Vo vizitácii sa tiež uvádza, že potok, ktorý preteká cez obec, sa volá Krajná.

V monografii^{*4}: *Roku 1828 sa uskutočnil v poradi druhý súpis obyvateľstva pre daňové účely... Z remeselníkov tu pracovali 4 mäsiari, 5 mlynári a rovnaký počet kováčov.*

V monografii^{*5}: *Príčinou rozbrojov bola stavba nového náhonu k erdödyovskému mlynu na hornom konci dediny. Pretože veľké povodne spred 7 rokov celkom zničili náhon (prívodný kanál) k mlynu, rozhodli sa náhon premiestniť na iné príhodnejšie miesto. Tu pri kopaní priekopy zabrali kúsok pozemku Paula Vydareného, poddaného L. Forgáča. Forgáčovský úradník nakázal preto náhon zahádzať. Úradníci grófa Erdödyho priviedli do Krajného stoličného boženíka Štefana Sélešiho a ten nariadil priekopu obnoviť s tým, aby Pavlovi Vydarenému dali ako náhradu za zničený pozemok kúsok z obecného pasienku.*

V monografii^{*5}: *V prvej polovici 19. stor. dožíval starý systém poddanstva, ktorý už bol čiastočne nahradený reformami Márie Terézie a Jozefa II. V Krajnom sa už tradične prevádzali všetky záväzky poddaných voči panstvu na peňažný ekvivalent, ktorý bol výhodný pre obe strany. Už koncom 18. stor. Erdödyovské panstvo predalo svoj mlyn na hornom konci dediny obci za 701 zlatých a 33 denárov (grošov).*

© Úrad geodézie, kartografie a katastra SR...

Foto 2 Upravená katastrálna mapa

Meno Čerešňa sa do roku 1852 v zozname mlynárskych rodín nenachádza. V cirkevnej matrike z roku 1839 je zapísaný sobáš Štefana Čerešňa (1823) povolaním remeselník, ale nie konkrétne mlynár, s Alžbetou Ďurišovou (1824). Pri krste

syna Jána (1844) nie je uvedené povolanie ani číslo domu. Pri krste jeho dcéry Anny (1852) je uvedené remeselník, číslo domu 91. Pri krste dcéry Kataríny (1855) je uvedené číslo domu 71. V roku 1861 manželka Alžbeta zomrela a po roku sa oženil s Juditou Ďurišovou (1841), mladšou sestrou Alžbety. Prvorodený syn v novom manželstve Martin (1863), bol môj pradedko. Ďalší syn Štefan (1865) bol pokračovateľom mlynárskeho remesla. Informácie zo sčítania obyvateľstva roku 1869 sú u niektorých osôb veľmi nepresné. Štefan Čerešňa má uvedený rok narodenia 1815, jeho manželka Judita 1838, syn Ján 1843, jeho manželka Zuzana 1853. Dcéra Anna má rok 1854, Katarína 1856, Martin 1863, Štefan 1865 a Pavel 1868. V roku 1877 sa dcéra Anna (1852) vydala za Štefana Šimunčáka, bývali spolu v dome č. 91, manžel je zapísaný ako mlynár. Syn Pavel (1868) býval s rodičmi aj keď sa oženil, neskôr sa presťahoval na číslo domu 94. Posledné dve deti, Samuel (1871) a Judita (1875) zomreli v detskom veku. Nevieme, kto mlel na novom panskom mlyne grófa Erdódyho pred Samuelovým dedkom Štefanom Čerešňom (1823). Z matrik viem, že od roku 1862 je zapísaný ako mlynár, predtým ako remeselník. V roku 1877 preberá mlynárstvo za Štefana Šimunčáka, vo februári 1878 Štefan zomiera na „suchoty“ vo veku 54 rokov. Šimunčák mohol mlieť asi do roku 1885, neskôr asi od roku 1897 preberá mlynárstvo jeho syn Štefan Čerešňa (1865). Pri narodení dcéry Anny (1901), je zapísaný ako mlynár, predtým roľník. Pravdepodobne mlel až do začiatku budovania nového mlyna jeho synom Samuelom (1897). Samuel nový mlyn [3+] (mapa 2) potom postavil ešte nižšie, viac k potoku. Nový náhon na koleso predĺžil, priviedol z pravej strany.

© GEODIS SLOVAKIA, s.r.o

Foto 3 Historická ortofotomapa

Na mape z roku 1950 „Historická ortofotomapa © GEODIS SLOVAKIA, s.r.o.“ a „Historické LMS © Topografický ústav Banská Bystrica“ je stav objektov. V dolnej časti z hradskej dolava je odbočka k mlynu. Je vidieť strechu pily, mlyna a hospodárskych stavieb. Ďalej pokračuje pás stromov pod náhomom. Súbežne s ním, vľavo, je pás stromov nad potokom. Tento mlyn mal aj obytnú časť, prízemie a výšku. Pravdepodobne Michal

Adame ešte pristavil z boku letnú kuchyňu. Štefan Čerešňa býval v dome bližšie k ceste. V zázname sčítania obyvateľstva z roku 1869 nie je uvedené, že by dom číslo 91 slúžil na iné účely ako na bývanie. Na katastrálnej mape z roku 1936 je tento dom zmapovaný – 18620/3. Spomínam si na pozostatky kamenných základov tohto domu. Na mape nie je zakreslená stavba, malý domček asi 2x3 m, poniže stromu 3. Podľa rozprávania otca tam mala byť pálenica, čo sa ale nerealizovalo. Predtým už bola otvorená pálenica v Podprehore.

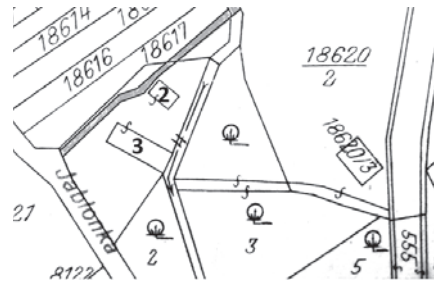

Foto 4 Rekonštrukcia pozície starého mlyna [2]

Samuelovi Čerešňovi sa nedarilo doma tak, ako sa jemu a blízkej rozvetvenej rodine darilo predtým v Amerike. Rozhodol sa vrátiť do USA. Mlyn prenajal v roku 1938 mlynárovi Michalovi Adame zo Kšínnej (okr. Bánovce nad Bebravou). História rodiny Michala Adameho zo spomienok Alžbety Obuchovej a Vilmy Adameovej uverejnila v Kopaničiarskej expresi (17.1.2006) Anna Černochovej: Keď v Krajnom klapali mlyny.

Foto 5 Samuel Čerešňa s rodinou v Kanade, rok 1947

Náhon k mlynu bol dlhý viac ako 1 km, premerané vzdušnou čiarou na mape má necelý 1 km. Začínal na „Spotkoch“, kde bol potok prehradený kameňo-betónovou hrádzou (stavom), asi do výšky 3/4 m. Z hrádzky bola odrazená voda do kanála k mlynu. Breh pravej strany kanála, v smere toku vody, lemovalo krovie, po ľavej strane viedol chodník. Chodník využívali futbalisti a fanúšikovia z dediny, keď išli hrať futbal na „Cabulinu“. „Cabulina“

bola obecná roľa pri Mitalovci, jediné oficiálne ihrisko, ktoré malo požadovanú plochu. Futbal sa tu hrával do roku 1942. V prípade zlých podmienok na novom ihrisku na hornom konci dediny, sa tu hrávalo ešte niekoľko rokov. Chodník využívali aj obyvatelia Žadovice, ktorí peši alebo na bicykloch chodili do dediny. Bola to najkratšia cesta pre žadovických žiakov do „mešťianky“.

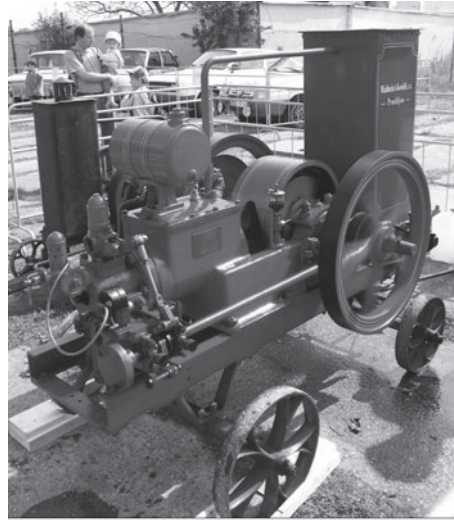
Foto 6 Ruiny Čerešňovho stavu

Nemám už zdroj informácií, ktoré by mi pomohli presne opísať dôležité medzníky mlyna. Mlyn Samuela Čerešňu bol valcový, nie kameňový. Pamätníci, ktorí robili demoláciu mlyna, píly a terénne úpravy pod stavbu hotela, spomínajú aj vyhodené mlynské kamene. Mohli to byť kamene zo starého mlyna.

Mletiu obilia predchádzalo mlátenie, čomu sa v tejto časti chcem venovať viac. Môj otec Ján Gálik (1907) sa vyučil za „šustra“ u svojho krstného otca Jána Petruchu. Po návrate z vojenskej služby videl, že jeho remeslo nemá perspektívu, pretože Tomáš Baťa rozbiehal veľkovýrobu lacnej obuvi. Keď sa stavala železničná trať od Myjavy do Nového Mesta nad Váhom, zamestnal sa na stavbe. Po dokončení železnice bol problém nájsť prácu, preto sa odišiel v auguste 1931 ako 24-ročný učiteľ k švagrovi Štefanovi Bielkovi v Podkylave za kováča a strojného zámočníka. Po vyučení pracoval u neho do mája 1935. Bol však potrebný aj doma, tak istý čas robil pomocníka kováčovi Štefanovi Matyášovi. Potom si zriadil skromnú kováčsku dielňu pri rodičovskom dome, niekoľko rokov počas mlatby chodil pomáhať bratrancovi Jánovi Babulicovi z Podvrchu s mláčačkou. Aj otec si kúpil svoju mláčačku – trasačku, ktorá mlátila, ale nečistila obilie. To sa muselo čistiť rajtárom (v Krajnom lajtar). Motor na petrolej bol taký „žráč“ petroleja, že sa mu veľmi neoplatilo chodiť na zárobky mlátením. Nemal ani svoju

živnosť mláčačkára, tú mal Babulic. Motor asi taký, ako na obrázku.

© <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=15713925>

© <https://commons.wikimedia.org/>

Foto 7

Spomínam si, že pri trasačke bola ešte aj ďalšia mláčačka – zubačka. V podstate to bol mlátiaci bubon na masívnom podstavci na „trenie“ raži. Na nej sa vymlátilo obilie z klasov. Steblá neprechádzali bubnom, ale neporušené sa odkladali do viazaníc – „otepy“. Potom sa používali na výrobu „doškov“, ktorými pokrývali strechy, na výrobu „povriesiel“ (v Krajnom provieslo), ktorými sa viazali snopy obilia alebo na pletenie menších košíkov – „slamienok“, ošatiek na chlieb. Väčší gazdovia mali na uskladnenie obilia miestnosti – sýpky alebo využívali „výšky“. Najviac sa využívalo uskladnenie na povale. Obilie bývalo voľne sypané alebo v debnách – „škrichoch“. Múka sa skladovala v tesných debnách „múčniciach“, vo vnútri mali tri priehradky s rôznym objemom pre tri druhy múky.

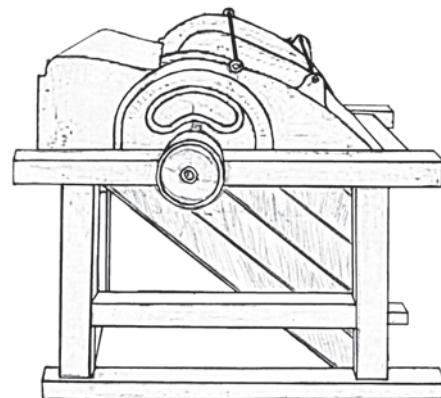

Foto 8

Kronikár Štefan Valášek v Kronike obce Krajné zaznamenáva remeselníkov v roku 1941: *Mlynári: Michal Zmeko, Podvrch + píla, Sam. Čerešňa,*

dedina + pila, Mich. Valihora, Jeruzalem, Martin Drobný – len pila na drevoplyn, Karol Sadloň, len mlyn na Podriení, vd. Vydarená, mlyn Podprehorou... Mlátačky (benzin. pohon): Pavol Marek, tiež stroj. zám., dedina, Ján Pagáč, Prehôrka, Ján Turan, dedina, Karol Sadloň, Podrienie, Ján Babulíc, Podvrch, Ján Vydarený, Dobrá Mer, Ján Holota, Hlaváč, Št. Baránek, Luskovica, Ján Šagát,*⁶ Ján Mozolák – Mozoláci. Str. 95

Neskôr, krátko pred rozpadom I. ČSR, si otec kúpil kvalitnejšiu mlátačku (Krutý, 800 mm, asi takú ako na fotografii z r. 1984), elevátor (8 m, š 90 cm). Za Slovenského štátu (asi r. 1943) sa mu podarilo u Reissa v Novom Meste nad Váhom kúpiť za dobrú cenu dobrý naftový motor Hugo Schenck (10 HP). Židovský obchodník videl pred sebou neistú dobu, bol s cenou ústretový. Dojednal si u otca ešte 5 párov ručne pletených ponožiek z ovčej vlny, také ako mal obuté, ktoré mu mama mala uplietť. Predvídal, že sa mu v blízkej dobe môžu zísť. Na fotografii z roku 1984 je predposledná mlatba z našej „záhumienky“ a rolí v Dolinách, ktorú riadil otec na zapožičanej mlátačke od Jána Novotného a Pavla Lukáča.

Foto 9 Mlatba – august 1984

Na fotografii z roku 1986 je mlatba na trasačke od suseda Štefana Čerešňu, ktorú musel otec pred mlatbou „zreparovať“, pretože viac ako desaťrocie nebola použitá. Otec mal podobnú po roku 1935. Záhumienky v dedine sa mlátili prevažne priamym zberom kombajnami. Kopaničiari tvrdo odolávali združstevňovaniu, JRD Matejovec bolo založené až roku 1972. Rodičia mojej manželky nepodpísali do družstva, preto im bola pridelená náhradná pôda, malé kúsky, pre mechanizáciu neprístupné miesta. Miesto prístupných, pekných rolí, dostali v kútoch zastrčené fľačky zeme. Obilie zväžali vozom ťahaným kravami, k stodole v Kahúnovej Doline. Tam podobným gazdom väčšinou mlátieval Pagáč z Podrienia. Keď už nikto z okolia negazdoval,

nechcel mlátačku prevážať. Napriek tomu nechceli sa hospodárenia vzdať, preto sme obilie vozili do Krajného. Horko-ťažko sa na polia dostal traktor, väčšinou to na vlečke vozil ujec Miško Knap, ktorému sa občas aj prevrátila. Alebo po hrboľatých cestách sa uvoľnil pavúz a snopy z fúry popadali.

Foto 10 Mlatba – august 1986

Vráťme sa k mlynu, do roku 1938. Ocelové valce bolo treba pravidelne ostríť, brúsiť, čo robili odborné strojárske firmy. Mlynár Michal Adame využil príležitosť mať majstra hneď „poruke“, ktorý býval hneď za potokom oproti mlynu. Otec sa v lete 1941 oženil a odišiel bývať na samotu Lazčeka, kde som sa potom ja narodil. Dobré vzťahy s mlynárom padli vhod počas vojny, keď boli prísne kontrolované výmlaty, mletie múky, zakáľacky, nákupy potravín, odevov, obuvi, prakticky všetkých tovarov. Kronika obce Krajné, rok 1941: ...rolníkom bolo obilnou spoločnosťou nariadené odovzdať prihlásené obilie 30. okt. Roľník si môže na 1 osobu ponechať na rok 240 kg – ten kto múku nenamiela zo svojho obilia ale hotovú kupuje, má prídela tiež omedzený, u ťažko pracujúcich na 7 kg mesačne, ľahšie pracujúcich na 3 kg mesačne – čo prirodzene málokomu postačí. Notárske úrady vydávajú mlecie povolenie (záznam v obilnej knižke).

Foto 11 Čerešňov mlyn – január 1981

Mlátačkári museli viesť výkazy výmlatu, o správnosť evidencie sa starali komisári, prevažne to boli študenti z vysokých škôl, niekedy aj starší stredoškólačníci – gymnazisti. Väčšinou mali pochopenie pre gazdov, že nemuselo byť toľko zapísané, koľko sa navážilo pri mlátačke. Z výmlatu podľa výkazu museli gazdovia odpredať percentuálnu časť obilia štátu, za štátom určené ceny. Táto prax trvala aj po vojne, hoci už bez komisárov, ale s vyššími percentami dodávok štátu. Ešte viac sa im pritvrdilo v 50. rokoch. Roľníci mali podľa výmery pôdy stanovené kontingenty, dodávky štátu. Niekedy im ostalo z úrody len semeno na založenie novej úrody, niekomu ani to. Mlynár dostával častejšie kontroly komu melie a koľko melie. Keď nemlel, mohol rezať drevo na píle, ale dušou zostával mlynár. Mal záujem zveladiť mlyn, tak po vojne (1946 – 1947) vymenil vodné koleso za Bánkiho turbínu. Mohlo to byť v rámci subvencií štátu na podporu poľnohospodárstva. Po roku 1948 sa táto podpora preorientovala len na novozakladané jednotné roľnícke družstvá. Prvé menšinové JRD v Krajnom bolo založené roku 1949. Majetky „Amerikánov“ prevzal štát, mlyn prevzalo do správy družstvo. Mlynár už nemlel toľko múky, viac mu vozili ľudia obilie šrotovať na krmenie. Zo zárobku mlynára sa nedalo vyžiť. Odišiel pracovať do mlyna v Mnešiciach. Rodina sa v roku 1951 presťahovala do Nového Mesta nad Váhom.

Foto 12 Náhon na mlyn – január 1981

Aj môj otec dostal výmer „Výkup mechanizačných prostriedkov“ z ONV Myjava, vydaný 16.5.1951. Celú mlátiacu súpravu v prevádzky-schopnom stave musel odovzdať Strojovej a traktorovej stanici na Myjave, dvoru STS v Krajnom. Otcove spomienky na túto dobu by boli na dlhú históriu. Po roku 1970 JRD Krajné vybudovalo v priestoroch STS prevádzku pridruženej výroby, stolárstvo. Od roku 1980 do prevratu, roku 1989, tam bola prevádzka Chirany, k.p. Stará Turá. Teraz sú tam objekty Setop.

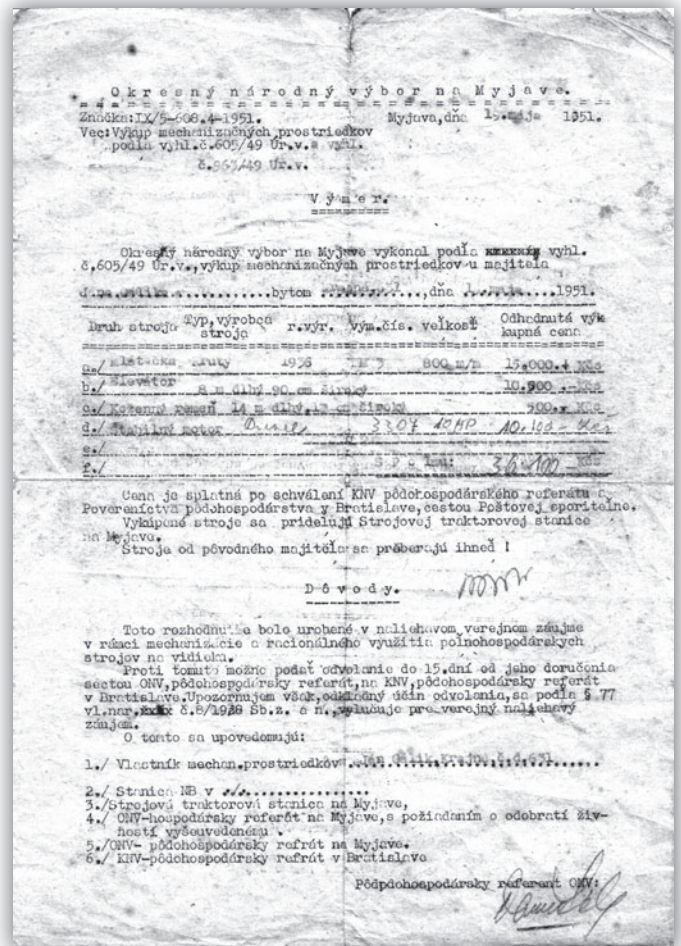

Foto 13 Výkup mechanizácie

Po vybudovaní kravína a ošipárne na Brichtovej, do založenia väčšinového JRD (11. augusta 1957) využívalo družstvo mlyn na šrotovanie. Obilie sa na mletie múky vozilo do mlyna Lobotkovi v Hrachovišti. Pri budovaní objektov na Brichtovej bola potreba reziva, preto určitú dobu rezala na mlyne píla. Nejasne si spomínam, že tam bola horizontálna píla s ťažkým vozíkom z masívnych hranolov. Pre problémy s trvalým výkonom turbíny bol nahradený pohon píly stabilným motorom Slávia. Pri zmene pohonu nahradili pílu za vertikálnu s menšími vozíkmi. Po roku 1960 (asi 1961) bola vybudovaná nová píla s elektromotorom na Brichtovej. Matne si spomínam, že to bol elektromotor z Lobotkovho mlyna v Hrachovišti. Pre dedinu bol jeden transformátor v strede, motor neúmerne preťažoval sieť. Keď začal ujec Martin rezať drevo, žiarovky v celej dedine sfahovali jas v sekundovom rytme. Nepomohla ani rekonštrukcia vedenia elektrickej siete. Preto navečer až do 22. hodiny nesmel rezať drevo. Od jari do zimy pravidelne rezal drevo do piatej hodiny ráno. Potom išiel vyčistiť telatník, opatriť teliatka, mohol ísť spať. Po niekoľkých rokoch (asi v 1967) bola píla nahradená gátrom. Bolo treba výkonnejší elektromotor aj nový transformátor pre Brichtovú. Ujcovi Martinovi

už nočné smeny neboli potrebné. Po roku 1970 bola vybudovaná na Brichtovej nová píla, ujec mal podstatne menej rezania dreva. Výkazy odvedenej práce mal písané na „odkorkoch“, ktoré nosil domov, údaje z nich potom prepisoval do papierových výkazov. Keď niektorý deň aj dvakrát niesol takéto odrezok domov, nezdalo sa to istým občanom, upozornili predsedu, že Knap okráda družstvo.

Foto 14 Ujec Martin Knap pri gátri na Brichtovej

Od roku 1953 bývala v mlyne rodina Pavla Mocku Durčeka, ktorý prišiel pracovať do družstva. Po roku 1958, možno od roku 1960, bývala v mlyne niekoľko rokov Margita Parčiová, pracujúca v rastlinnej výrobe na družstve. V zime nemala zamestnanie, tak postupne odtrhala dosky z píly aj mlyna na kúrenie.

Pred založením väčšinového družstva bola k mlynu preložená obecná čistička obilia v drevenej stodole (1954 – 1955), ktorá stála na mieste zdravotného strediska, od roku 1942. Z Kroniky obce Krajné vyberám: *Pre elektrickú čistiacu stanicu obilia ku siatu postavila obec doskovú miestnosť na návsí. Čistiaca stanica bola pred sejbou plne využitá občanmi z celej obce, ba aj zo susedných obcí – obilie nie len čistí ale hneď aj morí suchými práškovými moridlami proti obilným chorobám.*

Budovaním družstevného dvora Brichtová sa vytvorili priestory pre ustajnenie dobytku, chov ošípaných, prístrešky pre mechanizmy a veľký obilný sklad. Aj čističku previezli do dvora. Prázdna šopa určitú dobu slúžila na uskladňovanie umelých hnojív družstva.

Pred vstupom do družstva chovali rodičia dve kravy a jalovicu. Jedna krava a jalovica boli sústredené do družstva a druhá ostala ako záhu-mienková. Keďže ešte neboli vytvorené podmienky

pre sústredenie všetkého dobytku na Brichtovej, do jari zostali kravy spolu v maštali. Jedna krava plnila dodávku mlieka za JRD, druhá dojila mlieko na voľný predaj za jednotnú cenu, aká bola pre družstevné mlieko. Postupne sa začali hospodárske pomery družstva zlepšovať, intenzívne sa zavádza mechanizácia v rastlinnej aj živočíšnej výrobe, najmä za predsedu RSDr. Jána Tomku. STS mala hlavnú úlohu vykonávať celoročne práce mechanizmami pre družstvo. Samotné družstvo bolo odkázané len na vlastné konské záprahy a im príslušiace mechanizmy. Družstvo sa stáva menej závislé na STS, buduje si svoj strojový park. Predseda zadovážil pre tento kraj nezvyčajne veľkú a výkonnú mláčačku Hofherr-Schranz so šírkou bubna 1200 mm. Pred ňou otec mlátil na „galuske“ so šírkou bubna 1000 mm. Potom družstvo kúpilo novovyrábanú MAR 90 z Agrostroja Prostějov. Do tejto sa už „nešpajzovalo“, ale rozviazané snopy sa kladli na dopravník, ktorý ich vynášal do mlátiaceho bubna. Tam sa najviac prášilo, takže „špajzieri“ sa na klasickej mláčačke nadýchali príliš veľa prachu. Možno ešte viac sa prášilo pri plevách a úhrabkoch, tam boli zadelované ženy, alebo aj 10 až 14-roční chalani. Novšie mláčačky už mali ventilátor na fúkanie pliev potrubím na kopu a úhrabky išli so slamou na elevátor. Mláčačka MAR 90 bola celokovová, so zabudovaným elektromotorom. Na obsluhu stačilo menej ľudí, keď nahradili elevátor rezačkou slamy, stačila ich na obsluhu mlátiacej linky (garnitúry) polovica. Slama sa fúkala do stohov, ale bolo jej všade dookola. Majstri „kozlári“ na klasickej stavanie stohu (kozla) už nemali uplatnenie. Staré mláčačky poháňané naftovým motorom alebo elektromotorom používali dlhý, masívny kožený remeň, ktorý predstavoval nebezpečenstvo úrazu. Zvlášť u starších motorov bez spojky bolo potrebné po ručnom naštartovaní motora „nahodiť“ remeň na točiacu sa remenicu, pričom sa stávali úrazy. Nebezpečný bol aj bubon na mláčačke, kde mnohým „špajzierom“ utrholo ruku.

Ešte väčší rozvoj družstva nastal v 70. a 80. rokoch pod vedením Ing. Vojtecha Tlčíka. Zavedením kombajnového zberu zaniklo používanie mláčačiek, bola vybudovaná čistička a potom sušička s veľkými obilnými silami. V roku 1963 malo družstvo výmeru 471 ha ornej pôdy, priemerný výnos obilovín 23 q z hektára. V roku 1973 má už priemerný výnos obilovín 42 q z ha. V roku 1974 získava ocenenie vlády za hospodárske výsledky. V roku 1975 sa zlúčili JRD Krajné a JRD Podkylava, s celkovou výmerou 1 204 ha poľnohospodárskej pôdy. V roku 1976 sa zlúčili JRD Matejovec a JRD Babulicov Vrch, vytvorili agrokombinát JRD Rovnosť so

sídлом v Krajnom. Celková výmera bola 2 200 ha poľnohospodárskej pôdy.*⁷

Foto 15 SAB JRD Rovnosť Krajné – január 1978

V lete 1976 sa začala stavať sociálno-administratívna budova (SAB), jej výstavba bola ukončená roku 1978. Súbežne sa budovali hospodárske objekty – farma Matejovec pre chov 600 dojníc, pozberová linka a obilné silá na Brichtovej, priestory pre mechanizáciu s opravárenskými dielňami a centrálnym skladoom náhradných dielov, linka na sušenie a výrobu tvarovaných krmív (granúl). Pozberová linka asi rok využívala na dosušovanie obilia agregát na ľahký vykurovací olej, čo bolo ekonomicky dosť nevýhodné a dalo predsedovi družstva do rúk argument na povolenie vysokotlakovej prípojky plynu do Krajného. Snahy o plynofikáciu obce boli už predtým, ale pre byrokraciu (úplatkárstvo) na Slovensku (aj v tých časoch) neprijali zodpovední činitelia projekt. Preto bol projekt podaný na federálne ministerstvo do Prahy a bol odsúhlasený len pre objekty družstva. V roku 1981 boli všetky objekty pripojené na plyn. Mirko Marônek, často osobný šofér predsedu, mi spomínal, že „správne dvere“ na ministerstve v Prahe im ukázal Ing. Dušan Valášek. Plynofikáciou družstva sa postupne vytvorili podmienky pre plynofikáciu dediny. Bez tejto iniciatívy by plyn v dedine pravdepodobne nebol. Ešte stále mám pred očami obraz striech domov ponorených v oblakoch dymu spaľovaného uhlia.

V tom čase boli vybudované chmeľnice na Podkylave a v roku 1982 bol česaný prvý chmeľ. Ďalším rozšírením poľnohospodárskej produkcie družstva boli slivkové sady v Krajnom a Podkylave. Na spracovanie ovocia sa vybudovala spracovňa ovocia v Podprehore.

Foto 16 Betónovanie pilót pod hotel – jún 1984

Na jar 1984 bol terén na mieste mlyna a čističky upravený buldozérom tak, aby sa mohlo pokračovať vo výstavbe novej budovy, hotela Rovnosť. Objekt bol na jar 1987 daný do prevádzky, vzniklo ubytovanie so školiacim strediskom Datasystému pre výpočtovú techniku v rezorte poľnohospodárstva. Od roku 1982 do roku 1986 boli učebne aj ubytovanie v SAB oproti. Po presťahovaní ubytovacích priestorov do hotela väčšia časť učební ostala v SAB. Uvoľnené izby využilo družstvo na kancelárie pre riadiacich a administratívnych pracovníkov. Takto sa Krajné vďaka JRD Rovnosť vypracovalo na malé slovenské Slušovice. Po prevrate 1989 došlo k zániku školiaceho strediska. Hotel bol využívaný na rekreačno-ubytovacie služby. Postupne aj táto jeho funkcia upadla. Chátral, menil majiteľov, užívateľov. Prehnalo sa ním pár afér, káuz, aby opäť ožil. Ale to je už nová história.

Foto 17 Hotel Rovnosť – január 2009

***1** PhDr. Ján Lukačka, CSc: Krajné 1392 *1992, strana 16, ***2** strana 28, ***3** strana 32, ***4** strana 34, ***5** strana 26

***6** Ján Šagát – Vršok v Dolinách.

***7** Údaje o hospodárení sú prevzaté z bulletinu: 35 rokov JRD Rovnosť Krajné.

APRÍLOVÉ STRETNUTIE SENIOROV JDS KRAJNÉ

Pravidelné mesačné stretnutie sa konalo 9. apríla 2019. Po oboznámení sa s programom schôdze predseda organizácie pripomenul významné 74. výročie oslobodenia našej obce, ktoré pripadlo na 7. apríla. Iba niekoľko členov si pamätá toto obdobie, mnohí vtedy boli malými deťmi, alebo sa ešte len narodili. Väčšia časť členov je už z povojnovej generácie. Pri 75. výročí oslobodenia našej obce by bolo vhodné nezabudnúť na dôstojnejšiu spomienku, ktorej by sa zúčastnil širší okruh obyvateľstva obce. Spoločne sme sa išli pokloniť k pamätníku padlých a vrátili sme sa k pracovným otázkam. Posledný bod patrilo jubilantom, narodeným v tomto mesiaci, aj meninovým oslávencom.

Foto 1

Pri tomto výročí vám predkladám osud dvoch chlapcov, ktorých mená sú na pamätníku aj vo virtuálnej pamätnej tabuľke na stránke obce Krajné. Virtuálnu pamätnú tabuľku som robil asi pred desiatimi rokmi z vtedy dostupných zdrojov. Pri menách Pavol Plesník a Milan Boor je dátum úmrtia 3. 4. 1945, miesto Krajné – Dubník. Z rozhovoru so Štefanom Plesníkom, bratrancom Pavla, som až teraz zistil, že miesto ich smrti je za Myjavou. Podľa jeho rozprávania boli obaja učňami v Taušovej fabrike, počas týždňa bývali na Myjave, na nedeľu chodili domov. Po veľkonočných sviatkoch, v utorok 3. 4. 1945, sa vybrali na Myjavu, aby priviezli domov periny a prádlo. Blížil sa front a rodičia to chceli mať, samozrejme, aj s deťmi, všetko doma. S nabalеныmi veľkými batohmi na bicykloch sa vydali z Myjavy do Krajného. Pravdepodobne do tohto dátumu neprelietavali ruské lietadlá „raty“ nad našim krajom, od bojovej línie ešte dosť vzdialeným, nestrieľali na pozemné ciele, chlapci pokračovali v ceste. Za viaduktom ich prekvapili dve „raty“, ako pohybujúci cieľ boli nápadní, spustili na nich

guľometnú paľbu. Obaja zostali na mieste mŕtvi. Aj keď to trvalo dlhší čas, niekto dal rodičom vedieť, a tak Pavol Pakány, ktorý mal na Podvrchu koč, išiel mŕtvych chlapcov priviezt. Mamky boli veľmi zúfalé, brali na seba vinu, lebo oni dali chlapcom podnet na cestu. Pôvodná informácia, ktorú som mal, bola taká, že Pakány bol pre nevožtíkov vozom v Dubníku. Ale táto nová je reálnejšia. Inak zaujímavé je, že Ján Gálik v knihe *Odboj a oslobodenie Myjavy* uvádza: *Prvý krst ohňom dostala Myjava dnes okolo 5. hod. odpoľudnia, keď sa nečakane objavili nad obcou ruské Raty a spustili guľometnú paľbu a zhodili bomby malého kalibru. Lietadlá utvorili veľký kruh a jednotlivo ostreľovali hradsú, cestu na Polianku a obec. Predtým bola bombardovaná Turá Lúka, kde boli zabití 3 civili: Zuzana Pecňová, Katarína Koláriková a dcéra Štefana Omastu. Samuelovi Križanovi roztrhla strela ruku. Na Myjave z civilov bol vážnejšie zranený Pasko Vojtek..., až s dátumom 6. 4. 1945. V matrike je zapísané Milan Boor 18-ročný – 3. 4. 1945 a Pavol Plesník – 20-ročný – 3. 4. 1945. Kronikár Ján Gabriž túto udalosť v kronike nezaznamenal.*

Foto 2

Po prevrate vo februári 1948 nebolo žiaduce zaznamenávať negatívne udalosti na osloboditeľov. Musíme uznať, že bola vojna a Gabriž zapísal iné, vážnejšie udalosti, ktoré sa mnohým nepáčili. Boli zatvorené niekoľko desaťročí v tvrdom obale kroniky. To, čo bolo kronikármi dovtedy zapísané, sa nezverejňovalo. V nitrianskom internetovom denníku *NitraDeň* je opísaná tragédia pri prechode frontu 26. marca 1945, ktorú mi spomínal môj sused z Bratislavy.

<https://nitraden.sk/pred-72-rokmi-zbombardovali-rusi-nitru-zivot-prisli-stovky-ludi/>

Pri bombardovaní zahynul jeho najstarší brat. Po vojne sa presťahovali do Bratislavy, kde už predtým

robit jeho otec. V roku 1948 začal chodiť do školy. Po nejakom čase ho rodičia prehlásili do inej školy, kde chodil až po siedmu triedu. „Učiteľ sa pýtal ako sme prežili vojnu, aká bola vojna a také všetelijaké, Američania bombardovali Apolku a ja som sa prihlásil, že Nitru bombardovali Rusi. To som nemal povedať, lebo toto sa celý život so mnou ťahalo. Mňa vyhodili v siedmej triede na polroku zo školy, musel som ísť na inú školu. Tam som chodil pol roka, ale aj tam prišli kádrové materiály, aj tam zistili, že nie som vhodný do ich školy. Otec potom našiel miesto, zhodou okolností na tej škole, kde som v 48. začal do 1. triedy chodiť, tam som 8. triedu skončil. Zase sa to vlieklo so mnou, išiel som do gymnázia v Pertžalke

a tam riaditeľ školy právnik nejaký, oduševnený straník, tak v desiatej triede na polroku ma zase vyhodili zo školy. Tak otec hovoril, nič sa nedá robiť, pôjdeš na remeslo. Tak som potom išiel do Žiliny na učňovku a teraz došla vojenčina. Tak aj vo vojenskej knižke som mal napísané „nadpočetný, s určeným pre nápravný prápor“^{*1}. Ani tam som nebol spoľahlivý.“ Životný príbeh dlhý a pestrý, postupne sa všetko urovnalo, k dobrému obrátilo.

*1 Nápravný prápor (1962 – 1992), predtým obdobný Pomocný technický prápor, PTP (1950 – 1954)

Ivan Gálik

7. ROČNÍK ŠPORTOVÝCH HIER JDS OKRESU MYJAVA

Za horúceho slnečného počasia, v piatok 14. 6. 2019, prebehol už 7. ročník športových hier členov JDS okresu Myjava na ihrisku v Starej Myjave, za pomerne veľkého počtu zúčastnených družstiev a prítomnosti predstaviteľov okresného výboru JDS Myjava, ale i starostov zúčastnených obcí.

Slávnostný nástup zo začiatkom o 10:00 hod. mal príjemnú predohru formou rozcvičky, ktorú predviedli deti materskej školy v Starej Myjave spolu s pretekármi. Po slávnostnom príhovore a privítaní všetkých prítomných sa účastníci rozdelili do súťažných skupín mužov a žien každej disciplíny, a to

kop na mini bránku, hod kriketovou loptičkou, hod bagančou, hod gúlkom na cesto a hod do basketbalového koša.

JDS Krajné bolo zastúpené 8 členmi a starostom obce. V súťaži žien sa darilo Olge Lukáčovej, ktorá obsadila 2. miesto v hode kriketovou loptičkou. Po ukončení súťažného zápolenia bol podaný obed a náladu umocnili členovia hudobnej skupiny „Myjavská heligónka“, ktorí sa i aktívne súťažou zúčastnili.

Na tomto vydarenom podujatí sme sa zišli s priateľmi, ktorých sme nevideli roky.

Karel Nedbálek

Starosta obce ďakuje za dôstojnú reprezentáciu všetkým zúčastneným členom Základnej organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska v Krajnom a do budúcnosti obec Krajné zabezpečí, aby jej členovia mali jednotný športový úbor s erbom obce a označením JDS Krajné tak, aby mohli aj týmto spôsobom šíriť jej dobré meno.

starosta obce

NÁVŠTEVA DRUŽOBNEJ OBCE CHRVICE

V skorých ranných hodinách v sobotu dňa 15. 6. 2019 členovia Základnej organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska v Krajinom a Hrachovišti odišli na priateľské stretnutie do družobnej obce Brno-Chrlice. Aj napriek dusnému počasiu a vysokým teplotám sa stretnutie uskutočnilo vo veľmi dobrej priateľskej atmosfére. Priatelia z Chrlic nás zaviedli do Retromúzea v Brne, aby si každý mohol pozrieť niečo z doby nie tak dávno minulej a priblížil si čas, v ktorom sme žili. Na pozeranie toho bolo ozaj veľa, najmä historické vozidlá, niekoľko krásne zrekonštruovaných trabantov a vo vnútri expozície si každý mohol pozrieť veci z domácnosti, ale aj z bežného života používané v 20. storočí. Dámy sa mohli pokochať kuchynským

náradím, ktoré používali ešte za „slobodna“, ale napr. aj kočíkmi, televízormi, rádiami a mnohými ďalšími vecami, ktoré sa v minulosti používali v každodennom živote. Určite si každý odniesol z tohto múzea dobré dojmy a zážitky a pripomenul si našu spoločnú históriu. Chrličania nám okrem dobrej stravy zabezpečili aj bohatý kultúrny program, v ktorom vystúpili aj členovia speváckeho zboru Hrachovienka. Zábava a dobrá nálada trvala až do večerných sobotňajších hodín.

Na záver sme našich priateľov z Chrlic recipročne pozvali v budúcom kalendárnom roku na návštevu k nám domov do obce Krajné.

starosta obce

BRIGÁDA V MATEJOVCI

V sobotu dňa 8. 6. 2019 sa takmer dve desiatky obyvateľov miestnej časti Matejovec zúčastnili brigády, kde si svojpomocne vyčistili okolie miestnej komunikácie na dolnom konci Matejovca od

náletových burín, čím nám všetkým zabezpečili nielen bezproblémový výjazd na hlavnú cestu, ale aj zlepšenie celkovej dopravnobezpečnostnej situácie na tomto v minulosti rizikovom úseku. O dobrú náladu a občerstvenie bolo postarané.

Táto brigáda môže byť vzorom pre ostatné miestne časti a kopanice našej obce, pričom aj takýmto spôsobom si obyvatelia môžu sami zlepšiť svoj životný priestor a najbližšie okolie, kde žijú.

Obecný úrad v Krajnomo vždy takúto aktivitu rád podporí a ponúkne spoluprácu.

starosta obce

POD HVIEZDNOU OBLOHOU

Za chladného a zamračeného júnového rána sa deti z materskej školy vybrali na exkurziu do Hvezdárne a planetária v Hlohovci.

Cesta ubehla rýchlo a v hvezdárni nás už čakala milá pani, ktorá nás privítala a zaviedla do srdca hvezdárne. Po usadení na pohodlné kreslá sme sa na hodinu ponorili do nekonečného vesmíru. Prostredníctvom rozprávky „Kamilka na potulkách vesmírom“ a „Tajomstvá vesmíru“ si deti vypočuli rozprávanie o nočnej oblohe a jej tajomstvách

– o Mesiaci, hviezdach, planétach, kométach. Púťavou detskou formou deti získali základné poznatky o slnečnej sústave, vrátane pohybov Zeme, spoznali niektoré súhvezdia severnej oblohy, vypočuli si legendy, ktoré sa s nimi spájajú. Po skončení cesty po vesmíre sme chceli pozorovať slnko cez ďalekohľad. Bohužiaľ, počasie nám neprialo, takže sme videli iba hmlu. Vďaka tejto exkurzii deti získali veľa nových poznatkov.

Bučeková

DEŇ RODINY A ŠKOLY

Piatok 14. jún 2019 by sa celkom pokojne dal nazvať aj deň 3 v 1. V tento deň sa totiž na školskom ihrisku uskutočnilo kultúrno-športové popoludnie pri príležitosti „Dňa rodiny, Dňa otcov a Rozlúčky s predškolákmi“. Za krásneho slnečného a veľmi teplého počasia sa na úvod predstavili deti z prvej i druhej triedy so svojím programom venovaným rodičom, učiteľkám, ale i deťom, ktoré v septembri

po prvýkrát zasadnú do školskej lavice. Pásmo básní, piesní a tancov ukončilo prechádzanie škôlkarov na pomyselnú stranu školákov tunelom, pred ktorým museli zodpovedať jednoduché otázky a dokázať všetkým, že sú pripravení zvládnuť požiadavky „veľkej školy“. Z rúk pani učiteľiek si prebrali Spomienkový list, ktorý im bude pripomínať bezstarostné rôčky strávené v materskej škole. Ako odmenu dostali od

jednej z mamičiek krásnu tortu s menami a venovaním, z ktorej cez prestávku ochutnali všetci, ktorí mali chuť. Bola vynikajúca! Po malom občerstvení a oddychu boli na rade zábavno-športové hry, do ktorých sa mohli zapojiť všetci prítomní. Súťažilo sa vo vození detí na táčkach, nosení drobcov na chrbte, hádzaní vodných balónov na cieľ, ktoré vyvrcholilo vzájomnou vybíjanou s vodnými balónmi. Príjemne mokré a mierne unavené deti sa potom spoločne so svojimi rodičmi presunuli k ohnisku, kde boli pripravené špekáčiky, chlieb, pochutiny, čerstvá zelenina

a iné slané či sladké pochúťky. Deti, ktorým ešte zostala nejaká energia (a nebolo ich málo), pokračovali v šantení na preliezačkách, šmýkačkách či hojdačkách. A rodičia? Oddychovali, rozprávali sa s ostatnými rodičmi, no po očku z príjemného tieňa altánku sledovali svoje ratolesti. S radosťou, že ich majú a sú zdravé, šťastné a veselé. Veď pre ne robia všetko, čo sa dá. Pretože bez detí by bola domácnosť síce čistá, peňaženka plná, no srdce by ostalo prázdne. Dovidenia o rok!

Kolektív MŠ

VLASTIVEDNO-GEOGRAFICKÁ EXKURZIA DO REGIÓNU ŠARIŠ

Naša škola už po štvrtýkrát zorganizovala Vlastivedno-geografickú štvordňovú exkurziu pre žiakov štvrtého, ôsmeho a deviatego ročníka. Cieľom projektu: „Poznávame Slovensko“ bolo žiakom sprístupniť učivo vlastivedy a geografie zaujímavým spôsobom. Vybrali sme sa na severovýchod do regiónu Šariš. Šariš leží v severnej časti východného Slovenska. Na západe a juhozápade hraničí so Spišom, na východe siaha po severný Zemplín. Región Šariša je zväčša mierne hornatý, pričom zníženiiny sa pravidelne striedajú s pohoriami.

2. máj 2019

Slnčné lúče nás prebudili do krásneho rána. 2. máj 2019 bol dňom, keď sa začala naša 4-dňová exkurzia severovýchodným Slovenskom. Cesta bola dlhá, každý netrpezlivo očakával prvú zastávku na Liptove. Čakala nás krásna podzemná klenotnica horného Liptova – Važecká jaskyňa. Hoci dĺžkou patrí medzi kratšie sprístupnené jaskyne, známa je výskytom bohatej kvapľovej výzdoby, ako aj vzácnou jaskynnou faunou. V jaskyni sme videli bohatú snehobielu výzdobu, malé jazierka a významné náleziská kostí jaskynných medvedov, ktoré ju celoročne obývali. Prehliadka tejto jaskyne zanechala v nás veľa nezabudnuteľných zážitkov.

Našou ďalšou cestovateľskou zastávkou bola návšteva Kežmarského hradu. Hrad patrí k mestským

hradom – bol postavený v meste Kežmarok preto, aby ho bránil pred prípadnými nepriateľmi. Kežmarský hrad je jediným úplne zachovaným hradom na Spiši. Prvá písomná zmienka o ňom je z roku 1463. Staviteľmi a prvými majiteľmi hradu boli bratia Imrich a Štefan Zápoľský. V roku 1528 ich vystriedala rodina Lasky, v roku 1571 Ján Rueber a v rokoch 1579 – 1684 ho vlastnili štyri generácie rodiny Thököly. Posledným majiteľom hradu bol Ferdinand Rueber a v roku 1702 ho odkúpilo mesto Kežmarok. Pán sprievodca nás previedol jednotlivými komnatami, porozprával o histórii hradu.

Mestskými uličkami sme sa presunuli k Drevenému evanjelickému artikulárnemu kostolu. Je zapísaný v zozname UNESCO. Kostol je stavaný v slohu ľudového baroka. Zaujala nás krásna maľovaná klenba. Do kostolíka vojde vyše 1500 ľudí. Po generálnej oprave v roku 1991 – 1996 sa stal kostol opäť bohoslužobným stánkom kežmarskej ev. a. v. cirkvi. Je zasvätený sv. Trojici.

Navštívili sme aj nový evanjelický chrám. V druhej polovici 19. storočia sa kežmarskí evanjelici rozhodli pre jeho stavbu. Drevený artikulárny kostol chátral a začal byť nebezpečný, predovšetkým staticky. Stavba nového kostola upúta každého svojim vzhľadom podobným synagóge či mešite, no tak isto aj netradičným červeno-zeleným sfarbením. Pre nás bol

zaujímavý hlavne oltárny priestor, ktorý sa nachádza na poschodí a strop, ktorý zdobia arabesky, vysoké okná, šesťcípé dávidovské hviezdy. V chráme bolo ešte veľa zaujímavostí, ktoré sme si prezreli a naša cesta za poznaním sa presunula na Lubovniansky hrad.

Slniečko krásne svietilo a povzbudzovalo nás pri kráčaní na Lubovniansky hrad. Mnohým sa nechcelo stúpať do kopca, ale pomalým tempom sme to zvládli. Tam nás netrpezlivo očakával náš sprievodca. Ukázal nám zachovanú časť hradu, kde sa nachádza múzeum, súčasťou ktorého je: historická expozícia, expozícia dobového nábytku a zbraní a expozícia, ktorá návštevníkov oboz-

3. máj 2019

Slniečko sa predieralo medzi oblakmi, ale náš druhý deň putovania sa neukazoval sľubne. Obávali sme sa, že naším sprievodcom bude dážď. Po raňajkách sme sa presunuli do autobusu a naša prvá poznávacía cesta viedla na Dukliansky priesmyk a do Údolia smrti. Uctili sme si pamiatku vojakov, ktorí položili život za našu slobodu položením veľkej kytice k pamätníku. Dážď nedal dlho na seba čakať, búrka, ktorá sa prehnala nad našimi hlavami, nám prekazila ďalšie putovanie. V Údolí smrti, cez ktoré sme sa previezli, sme videli nielen ruské tanky, ale aj nemecké. Naši žiaci mali možnosť si ich obzrieť zblízka. Údolie smrti je označenie územia v údolí

namuje so životom posledných majiteľov hradu. Nás zaujali poľské korunovačné klenoty, ktoré sú v Lubovnianskom hrade vystavené. Prehliadka bola síce skrátená, pretože nás čakali v stredovekom vojenskom tábore, ale všetci odchádzali z hradu spokojní a veselí.

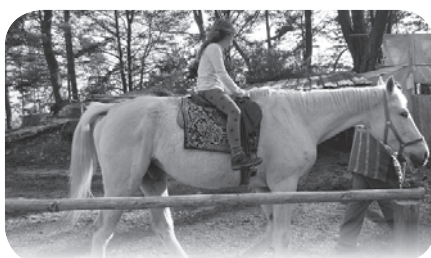
Nasadili sme rýchly krok, aby sme mali aspoň hodinku na aktivity, ktoré nás čakali v stredovekom tábore. Kto chce prežiť stredovek na vlastnej koži, zastrieľať si z luku či z kuše, zajazdiť si na koni, určite navštívi tento tábor. Toto sú atrakcie, ktoré sú lákadlom pre každého. Cítili sme sa tu ako v ozajstnom stredoveku. Súčasťou tábora je aj kapitánsky domček – stredoveká krčma, kde sme si oddýchli po dlhom poznávaní. Čakala nás už len cesta do Svidníka, kde sme boli ubytovaní. Skončil sa deň s množstvom neopakovateľných zážitkov.

potoka Kapišovka, rozprestierajúce sa medzi deviatimi obcami v okrese Svidník. V tomto priestore sa v čase druhej svetovej vojny odohrali ťažké boje, ktoré boli súčasťou Karpatско-duklianskej operácie.

Z Údolia smrti sme sa presunuli do Hunkoviec. Vojnové udalosti pripomína nemecký vojenský cintorín z druhej svetovej vojny. Leží tu takmer 3000 nemeckých vojakov.

Ďalšie naše poznávanie smerovalo k drevenému kostolíku do Bodružala. Tento gréckokatolícky chrám sv. Mikuláša bol zapísaný do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO. Zaujali nás zvyšky nástenných malieb, štvorradový ikonostas z 18. storočia, cárské zlatené dvere a iné zaujímavosti. Chrám je zasvätený sv. Mikulášovi.

Podobný kostolík, ktorý sme navštívili, je v Ladomírovej. Gréckokatolícky drevený chrám

sv. Michala Archanjela je, čo sa týka architektúry, jedným z najhodnotnejších chrámov na Slovensku. Postavený bol v roku 1742 z dreva bez použitia jediného klinca. Spolu s ním postavili aj drevenú zvonicu, z ktorej sa ozývajú 3 zvony. Pre svoju krásu a jedinečnosť bol tento kostolík zaradený do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO.

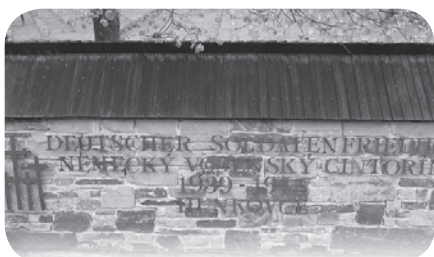
Z Ladomírovej naša cesta smerovala do Medzilaboriec. Navštívili sme Múzeum moderného umenia Andyho Warhola. Bolo založené v roku 1991 a ako prvé na svete je venované osobnosti kráľa pop-artu. Pani sprievodkyňa nás informovala o súčasnom umení a hlavne nás previedla životom a dielom Andyho Warhola.

Poslednou zastávkou druhého dňa bolo Vojenské historické múzeum vo Svidníku. Videli sme zbrane, fotografie a rôzne druhy listín, ktoré podávajú

Najzaujímavejšie bolo zariadenie na výrobu drevených vodovodných rúr na vodný pohon z 18. storočia a technické zariadenie na domácku výrobu súkna. Po návšteve skanzenu naša exkurzia smerovala do mesta Bardejov. Keďže nás zastihol dážď, ponáhľali sme sa do Baziliky sv. Egídia. Prezreli sme si interiér a strmými schodmi sme vystúpili na vežu, odkiaľ bol nádherný výhľad na mesto Bardejov a okolitú prírodu.

Z Bardejova sme zamierili do najstaršieho zachovalého dreveného kostolíka v Hervartove. Je zasvätený svätému Františkovi z Assisi. Chrám je zapísaný do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO. Zaujali nás kresby po stenách z roku 1655, ktoré dodnes patria spolu s gotickými tabulovými obrazmi k najcennejším častiam chrámového interiéru.

Poslednou zastávkou bol skanzen vo Svidníku. Je venovaný ukrajinsko-rusínskej kultúre. Podáva

púťavým spôsobom zaujímavé svedectvá o priebehu ťažkých bojov, ktoré sa na severovýchode Slovenska odohrávali v prvej aj druhej svetovej vojne. Naše púťovanie sme ukončili pred pamätníkom vo Svidníku.

4. máj 2019

Opäť sa prebúdžeme do zamračeného dňa. Kam pôjdeme ako prvé, aby sme nezmokli? Vyberieme sa do Bardejovských kúpeľov a navštívime skanzen Šarišskej dediny. Skanzen je najstarším zariadením svojho druhu na Slovensku. Videli sme staré obytné zrubové domy, rôzne hospodárske budovy, kostolíky a technické stavby.

ucelenú predstavu základných životných podmienok bývania ľudu v oblasti severovýchodného Slovenska. Okrem obytných domov a kostolíka sme videli všetky druhy tradičných hospodárskych budov: stodoly, chlievy, sýpky, senníky, pivnice, studne a ďalšie menšie stavby. Prehliadkou skanzen sa skončil tretí deň nášho poznávania.

5. máj 2019

Posledný deň. Pobalili sme sa a čakala nás cesta domov. Prvou našou zastávkou bol Spišský hrad. Kráčalo sa ťažko, pretože do kroku nám bubnovali

kvapky dažďa. Hrad je zrúcanina, ale najväčšia v strednej Európe. Sprievodca Tomáš nám ukázal najzaujímavejšie miesta hradu. Boli sme svedkami rytierskeho vystúpenia, ktoré predviedol Spolok šarišských šermiarov. V hradnej kuchyni naše deti ochutnali z dobového koláča. Na hrade sa nám páčilo, ale, bohužiaľ, čakala nás Levoča a dlhá cesta domov.

V Levoči sme navštívili Baziliku s. Jakuba, ktorá spolu s mestskou radnicou tvorí dominantu Námestia Majstra Pavla. Patrí medzi najväčšie gotické chrámy na Slovensku. Má bohatú históriu a je klenotnicou mnohých pamiatok. Svedčí o tom aj fakt, že je trojnásobnou národnou kultúrnou pamiatkou. Okrem samotného chrámu ďalšou národnou kultúrnou pamiatkou sú diela známeho stredovekého rezbára Majstra Pavla z Levoče a diela barokového zlatníka Jána Szilassyho. Tu sa naše poznávanie Slovenska končí.

Ďakujeme aj Jankovi Kolárikovi mladšiemu, ktorý sa postaral o našu bezpečnosť na cestách a šťastlivo nás dopravil na miesta našej poznávacej exkurzie a späť domov.

Veľké ďakujem patrí priateľom školy, ktorí nám finančne pomohli pri zabezpečení exkurzie „Šariš 2019“: Miroslavovi a Mirke Lackovým, Jankovi a Olge Konečným, Vladovi a Anne Baranovým, Pavlovi a Vladke Egrešiovým, Miroslavovi Dlhému, Stanovi Pavlechovi, Petrovi Málkovi, Miroslavovi Hvožďarovi, Drahomíre Michalidesovej, Robovi Sasákovi, Miroslavovi a Marte Blažekovým, Obecnému úradu v Hrachovišti, Obecnému úradu v Podkylave.

A čo povedať na záver?

Šariš je oblasťou s krásnymi drevenými kostolmi, hradmi, nachádzajú sa tu svetoznáme Bardejovské

Chcem pochváliť našich deviatakov, ôsmakov a štvrtákov, že sa na túto exkurziu pripravili a svojim spolužiakom priblížili Šariš zaujímavými projektmi. Boli pozorní, slušní a priateľskí.

Veľké ďakujem patrí nášmu páňovi riaditeľovi Mgr. Milanovi Medvedovi, pretože práve on sa zaslúžil o to, že projekt Poznávame Slovensko uzrel svetlo sveta a každý rok sa nachádzame v inom regióne Slovenska.

Vďaka patrí aj zástupkyňi Mgr. Janke Domiňákovej a Mgr. Danke Markovej. Bez menovaných by sme túto vlastivedno-geografickú exkurziu nemohli absolvovať.

kúpele, ktoré navštívila aj cisárovná Alžbeta Rakúska známa ako Sisi.

Ťažké boje počas 2. svetovej vojny prebehli v okolí Duklianskeho priesmyku. Toto svedectvo pripomína viacero vojenských pamiatok.

Obyvatelia Šariša hovoria šarišským nárečím, ktoré ostatní Slováci rozoznajú na prvé počutie a dotvárajú nevšedný kolorit tohto územia.

Bolo nám na severovýchode Slovenska skvelo, priniesli sme si do školy veľa nových zážitkov, skúseností a načerpali sme nové vedomosti.

PaedDr. Lubica Karliková, ZŠ s MŠ Krajné

ŠKOLA V PRÍRODE NA ORAVE

Naši najmenší prváci, druháci a tretiaci sa dňa 10. júna 2019 zúčastnili letnej školy v prírode. Deti sa tešili, boli plné očakávania, aké dobrodružstvo zažijú. Prežili sme slnečný týždeň v Škole v prírode na Kubínskej holi, neďaleko Dolného Kubína. Čakalo nás krásne prostredie so zaujímavým programom. Naš animačný program bol zameraný na ochranu planéty Zem. Počas štyroch dní si deti rozprávali o ochrane vôd, pôdy, živočíchov a rastlín. Rozprávanie sa striedalo s hrami, súťažami a inými aktivitami. O kopec zábavy, dni plné hier a dobrodružstiev sa starali naše animátorky. Malí ochranári si pod ich vedením mohli vyskúšať a overiť svoje zručnosti.

Počas školy v prírode sme navštívili Múzeum starých kočov v Oravskom Podhradí. Múzeum šľachtických kočiarov a saní je jedinečnou a najrozsiahlejšou zbierkou na Slovensku. V múzeu sme videli 21 exponátov, ktoré boli doplnené dobovými figurínami. Na chvíľu sme sa preniesli do minulých čias. Nechali sme sa unášať čarom minulého storočia, keď sa po našich cestách prehánali luxusné kočiare. Videli sme aj poľovnícke kočiare a samozrejme aj pohodlné sane na zasnežené zimy.

V posledný deň sme navštívili Oravský hrad. Je jeden z najkrajších hradov na Slovensku. Bol oddávna opevneným hradiskom. Na prehliadku nás čakalo 680 schodov. Prejsť všetky nebolo jednoduché, pretože nad hlavami nám svietilo slniečko, ktoré nás sprevádzalo počas celej prehliadky. Malé nôžky prvákov, druhákov a tretiakov pocítovali únavu, ale všetci sa prekonali a Oravský hrad si pozreli v plnej kráse. Na hrade sa naše putovanie skončilo. Čakala nás už len cesta domov. Úžasná škola v prírode v nás zanechala nezabudnuteľné zážitky.

Na záver patrí veľké poďakovanie lekárskej MUDr. Janke Gellenovej, ktorá sa počas celého pobytu starala o malých pacientov.

Ďakujeme za sponzorské dary – sladkosti:

- rodine Petra Moravca,
- rodine Petra Loveckého

Ďakujeme aj vodičovi Jankovi Kolárikovi mladšiemu, ktorý sa postaral o našu bezpečnosť na cestách a šťastlivo nás dopravil na Oravu a späť domov.

**Pani učiteľky
Karliková, Pagáčová a Kozárová**

DEŇ DETÍ

Na začiatku júna sa každoročne na Slovensku organizujú podujatia spojené s deťmi. I v Krajnom sa stalo tradíciou celodenné spoločenské a športové stretnutie detí s dospelými počas jednej soboty. Všetko sa začalo cestou rozprávkovým lesom, na ktorú návštevníkov vypravádzali dve indiánske squaw. Každý, kto vydržal prejsť pešo približne 2 kilometre prevažne zalesneným okruhom, sa stretol s rozprávkovými bytosťami na deviatich

stanovištiach. Na nich museli deti plniť rôzne disciplíny, plniť úlohy, či prekonávať prekážky. Mach a Šebestová mali pripravené triafanie loptičkami do otvorov z rôznej vzdialenosti. Na druhom stanovišti bolo treba prejsť pavučinovým labyrintom, prejsť popod alebo okolo dvoch obrovských domácich pavúkov, ktorých si pre potešenie chovajú dve bosorky Lenka a Janka. Na tretej kontrole tri víly dozerali na lov neposedných rybičiek. Ktovie, ako

chutili večer urobené na grile. Na Bukovine boli pripravení poľovníci so vzduchovkami, ktorí pomáhali so strelbou do terčikov. Na všetko dával pozor prísny poľovnícky pes. Štvrté stanovisko bolo ozaj ťažké. Tu bolo potrebné prejsť ponad hlboký výmola po dlhom lane. To však nebolo všetko. Z konára bol spustený visiaci rebrík, ktorý bolo náročné zdolať hore i dolu. Všetko sa však vďaka dopomoci a záchrane Dlhého, Širokého a Bystrozrakého podarilo. Náročnejším to robil aj šašo Mašo, ktorý vymýšľal všelijaké uzly, až si podaktorí zauzlili aj prsty. Piate stanovište lákalo všetkých doďaleka znejúcou hudobnou produkciou, ktorá sa valila z lesa. Deti museli dokázať svoju zručnosť tým, že preniesli loptičku lyžičkou cez bludisko do cieľa. To by sa dalo zvládnuť. Ale skúste to pri takom falošnom hluku na ozajstných husliach (alebo ozajstnom hraní na falošných husliach?) Takto Tekla (čítaj Tequila) urobila disciplínu ťažšou. Ešteže deťom pomáhal Lúčny kôň a Lienka. Našťastie na nasledujúcom stanovisku deti dostávali energetický nápoj pokojného Vikinga, ktorý varil vo velikánskom kotle. Tak si doplnili energiu na plnenie silových disciplín – dvíhanie veľkých balvanov, preskoky cez prekážky a prechod cez škodovacké plášte, na čo dohliadali Thor s druidom. Na ôsmom stanovišti bolo treba zoskočiť pomocou lana z kopca na rovinku. Najťažším sa zdalo udržať sa na lane počas krátkeho letu. Svedčilo o tom množstvo otlakov a minútých leukoplastov. Ale dvaja lúpežníci dávali veľký pozor, aby sa nič vážne nikomu nestalo. Po absolvovaní každej disciplíny účastníci dostali pečiatku

a sladkú odmenu. Z posledných síl sa návštevníci priblížili k poslednému zastaveniu. Pod usilovným dohľadom dvoch včielok Janky a Barborky nosili peľové guľôčky do peľových valcov. Odmenou im bol chutný med na oblátke. Po splnení tejto úlohy mali účastníci deväť pečiatok na rukách, nohách, niektorí aj na čele. Ich počet v cieľi kontrolovali Danko a Janka, ktoré zároveň úspešným deťom vystavili diplom. Týmto sa však sobotný program nekončil. Vysilení záujemcovia sa mohli občerstviť zmrzlinou, nápojmi, párkom v rožku, langošmi, cigánskou, guľášom, nabrat' síl a zúčastniť sa ďalších aktivít. Vybrali sa obdivovať šikovnosť mladých krajnianskych hasičov, zaskákať si na trampolíne, zahrať si rôzne pohybové hry, nohejbal, futbal, alebo si namaľovať na tvár novú tvár. Tohto roku sme sa prvýkrát nemohli na koňoch nosiť, ale vozíť. Medzi deti prišli štyria páni na silných motorkách, ktorí vytrvalo vozili záujemcov okolo ihriska. Táto disciplína mala obrovský úspech. Svedčí o tom štvorhodinové jazdenie a nekončiaci zástup malých i väčších spolujazdcov a ich vysmiat' tváre. Deň sa končil tradičným futbalovým zápasom detí a rodičov. Proti sebe nastúpilo netradične 27 hráčov mladších ročníkov a asi 20 dospelých. Zabrali celé ihrisko, ledva mala kade lopta prejsť. Napriek veľkému nasadeniu brankárov a obrancov zápas skončil nerozhodným výsledkom 5:5. Každý teda odchádzal z ihriska spokojný. Poslednou súťažou bolo kopanie pokutových kopov o detského kráľa strelcov. V Krajnom sme zvyknutí, že do futbalu sa zapájajú aj dievčatá. Keďže sú veľmi šikovné, nikoho

neprekvapili ich výkony na ihrisku ani umiestnenie medzi najlepšimi strelcami. Víťazom a najlepším strelcom sa stal Kubo Malik, po napínavom a dlhom rozstrele sa na druhom mieste umiestnil Samko, na treťom Barborka Vičanová a odmenu za štvrté miesto získal Šimon Torák.

Podakovanie za vydarené podujatie patrí všetkým organizátorom zo školy, ktorí akciu pripravovali a zabezpečovali jej priebeh. Takisto aj priateľom školy, ktorí nám pomohli so zabezpečením: Jankovi Konečnému, Vladovi Baranovi, Paľovi Vydarenému, Paľovi Egrešimu, Paľovi Kravárikovi, Jarovi Sadloňovi, Sonke Haššanovej, Zuzke Šusterovej, Adke Batkovej, Janke Sukupovej, Mirke Lackovej, Jurajovi Kriškovi, Braňovi Melicherovi. Podporil

nás Obecný úrad Krajné, Hrachovište, Podkylava, Tesco Myjava, Curadent Slovakia.

Obdiv a vďačnosť za nápady, čas a energiu na stanovištiach patrí: Danke, Marekovi, Lenke, Janke, Tomášovi, Jurajovi, Pavlovi, Dušanovi, Janke, Danke, Adke, Michalovi, Radovi, Michalovi, Jánovi, Janke, Barborke, našim deviatačkam Mati, Kike, Vaneske a štyrom motorkárom.

V túto sobotu nám prialo aj počasie. Bolo slnečno, teplo, príjemne. Takí boli aj ľudia, ktorí podujatie navštívili. Neplnili sme žiadne želania ani sny. Chceli sme len venovať čas a pozornosť malým a zraniteľným človečikom a ukázať im, že dospelí sú tu kvôli nim. Nielen v tento jeden deň.

Milan Medved

ÚSPECHY ŽIAKOV

Človek je od prírody tvor lenivý. O to viacej si cením dievčatá a chlapcov z našej školy, ktorí prekonal túto negatívnu vlastnosť a na úkor svojho voľného času sa rozhodli prezentovať získané vedomosti a zručnosti na verejnosti. Obetovali nielen čas, ale venovali príprave aj značné množstvo energie, úsilia a tiež prekonal nemalú mieru stresu.

V uplynulom školskom roku sa žiaci našej školy zúčastnili množstva vedomostných alebo talentových súťaží. K výborným výsledkom im blahozeláme a radi sa ich úspechmi chválime. Pretože úspechy našich detí sú aj úspechmi školy a práce učiteľov. K najlepším výsledkom v roku 2018/2019 patria tieto:

Marek Zmeko z 8. ročníka: 1. miesto v okresnom kole Dejepisnej olympiády, v krajskom kole bol úspešným riešiteľom, pripravovala ho pani učiteľka Boorová.

Adelka Babincová zo 7. ročníka: 1. miesto v okresnom kole Matematickej olympiády, 2. miesto v okresnom kole Pytagoriády, pripravovala pani učiteľka Horváthová, 3. miesto v okresnom kole Hurbanovho pamätníka, pripravoval pán učiteľ Maliarik.

Svetlanka Oružinská zo 7. ročníka: 2. miesto v okresnom kole Matematickej olympiády, úspešná riešiteľka okresného kola Pytagoriády, pripravovala pani učiteľka Horváthová, úspešná riešiteľka okresného kola Geografickej olympiády, pripravovala pani učiteľka Marková.

Ninka Martinkovičová zo 7. ročníka: úspešná riešiteľka okresného kola Geografickej olympiády, pripravovala pani učiteľka Marková.

Jurko Oružinský z 5. ročníka: 2. miesto v okresnom kole Pytagoriády, pripravovala pani učiteľka Kozárová, úspešný riešiteľ okresného kola

Geografickej olympiády, pripravovala pani učiteľka Marková.

Natálka Vičanová zo 6. ročníka: 3. miesto v okresnom kole Hurbanovho pamätníka, pripravoval pán učiteľ Maliarik.

Anetka Arbetová z 5. ročníka: úspešná riešiteľka okresného kola Pytagoriády, pripravovala pani učiteľka Kozárová.

Samko Halaš z 5. ročníka: úspešný riešiteľ okresného kola Geografickej olympiády, pripravovala pani učiteľka Marková, úspešný riešiteľ okresného kola Pytagoriády, pripravovala pani učiteľka Kozárová.

Tamarka Kramáriková zo 4. ročníka: 1. miesto v okresnom kole Pytagoriády, pripravovala pani učiteľka Domiňáková.

Natálka Ochodnická zo 4. ročníka: úspešná riešiteľka okresného kola Pytagoriády, pripravovala pani učiteľka Domiňáková.

Miško Lančarič z 3. ročníka: úspešný riešiteľ okresného kola Pytagoriády, pripravovala pani učiteľka Karliková.

Adrianka Fabianová z 3. ročníka: 2. miesto v okresnom kole recitačnej súťaže Šaliensky Maľko, pripravovala pani učiteľka Karliková.

Šimonko Lovecký z 3. ročníka: ocenená výtvarná práca v súťaži Európa 2019, pripravovala pani učiteľka Karliková.

Natálka Sadloňová z 3. ročníka: ocenená výtvarná práca v súťaži Krásy nášho regiónu, pripravovala pani učiteľka Karliková.

Žiaci tretieho ročníka sa umiestnili medzi 25 najlepšimi školami v celoslovenskej súťaži Čítame s Osmijankom, v celoslovenskom projekte

„Záchrana som ja“ boli vybraní porotou medzi najlepších osem a získali pre školu a obec prenosný defibrilátor.

Malí futbalisti z 1. – 4.ročníka: 1. miesto v okresnom kole McDonalds Cup, 3. miesto v krajskom kole McDonalds Cup, 2. miesto v okresnom

kole malého futbalu, pripravovali tréneri Michal Beňo, Ondrej Lančarič, Milan Medved.

Všetkým blahoželám k úspechom a umiestneniam. Ďakujem deťom za reprezentáciu a učiteľom za prípravu, energiu a starostlivosť o talenty.

Milan Medved

CESTY DO MINULOSTI

V piatok 7. 6. 2019 navštívili žiaci 5., 7. a 8. ročníka obec Hlboké a mesto Modra, aby si pripomenuli dve významné osobnosti našich národných dejín – kodifikátorov spisovnej slovenčiny,

politických vodcov v revolučných rokoch 1848 – 1849, spisovateľov a publicistov – Jozefa Miloslava Hurbana a Ludovíta Štúra.

Pôsobisko nášho krajana Jozefa Miloslava Hurbana – Hlboké – sme (s inými žiakmi) naposledy navštívili pri príležitosti 200. výročia jeho narodenia v roku 2017. Podobne ako vtedy, aj tentokrát sme si prezreli pamätnú izbu v budove bývalej ľudovej školy, zastavili sme sa pred pamätnou tabuľou na evanjelickej fare, ktorá sa viaže k uzákoneniu spisovnej slovenčiny v roku 1843, a na bývalom cintoríne sme obdivovali monumentálnu stavbu Hurbanovej mohyly – dielo jeho synovca Dušana Jurkoviča.

V Modre si žiaci zopakovali a prehľadli vedomosti o Ludovítovi Štúrovi, či už pri prehliadke expozície jeho múzea, ale aj v pamätnej izbe, v ktorej po tragickej nehode na poľovačke v roku 1856 ako 41-ročný skončil.

Piataci sa vo štvrtok 13.6.2019 preniesli do ešte vzdialenejšieho historického obdobia. V Starom divadle v Nitre si pozreli hudobný epos Trója, predlohou ktorého bola Homérova Iliada. Na začiatku

predstavenia spoznali nemeckého archeológa Heinricha Schliemanna a jeho manželku Sofiu, ktorí koncom 19. storočia hľadali v Turecku pozostatky slávneho starovekého mesta Trója. Schliemann divákovi porozprával o gréckych bohoch, ktorí sa objavili na javisku na improvizovanom Olympe, a ich intrigách a manipulovaní s osudmi smrteľníkov. Tak bohyňa Afrodita spôsobila, že sa do trójskeho princa Parida zaľúbila najkrajšia žena sveta, nanešťastie už vydatá manželka spartského kráľa, krásna Helena. Keďže ju Paris uniesol, začala sa dlhá vojna medzi Grékmi a Trójanmi, ktorá sa skončila skazou Tróje.

Predstavenie bolo pre žiakov silným zážitkom. Aj keď trvalo dve hodiny, všetko pozorne sledovali. Pôsobivé boli najmä hudba a piesne. Bolo ich toľko, že sa cítili ako na muzikálovom predstavení. Na vlastné oči videli veľkého trójskeho koňa, ktorého darovali Gréci Trójanom, ale boli ukrytí v jeho vnútri, a tak sa im ľstou podarilo Tróju dobyť.

Spoznali tiež najvyššieho gréckeho boha Dia, jeho manželku Hériu, dcéry Aténu a Afroditu a syna Apolóna. Videli, ako sa v staroveku ľudia obliekali, ako sa bojovalo...

Verím, že budúci rok, keď sa o období staroveku budú učiť na dejepise, svoje poznatky z predstavenia ešte využijú.

V. Boorová

TRIEĎ KOVOVÉ OBALY – UŠETRÍŠ PRÍRODNÉ ZDROJE

Plechovky od nápojov a drobné kovové odpady sú bežne zastúpené v rámci komunálneho odpadu, ktorý produkuje každý z nás. Nápoje a potraviny, ktoré sú do takýchto obalov balené, sa v našom živote objavujú vo veľkej miere. Aj plechovky od nápojov či iné drobné kovové obaly je potrebné triediť, aby mohli naďalej slúžiť aj po spracovaní. Materiál, z ktorého sú plechovky a konzervy vyrobené, je odolný a v prípade ich vyhodenia vo voľnej prírode sa proces rozkladu odhaduje na niekoľko desiatok rokov. Napríklad spomínaná hliníková plechovka sa v prírode rozloží až za 60 rokov. Naopak, recykláciou kovov sa prírodné zdroje a energia významne zachovávajú. Pred vyhodnotením plechoviek do zbernej nádoby by sa mal takýto odpad stlačiť, aby sa ich objem zmenšil na čo najmenšiu možnú mieru.

Do zberných nádob nie je vhodné vhadzovať kovové obaly, ktoré sú znehodnotené od farieb, chemikálií či lepidiel, ale ani obaly, ktoré sú

kombinované s iným materiálom, napríklad obaly od zubných pást.

Po vytriedení prejde kovový odpad rôznymi technológiami úpravy: strihaním, lámaním, lisovaním, drvením, briketovaním. Vytriedené kovové odpady putujú do hút, kde sa pretavia.

To, čo v tomto odpade zostalo (napríklad zvyšky potravín alebo farby v konzervách), zhorí pri teplote 1700 °C. Roztriedený a zlisovaný kov sa odváža na ďalšie spracovanie, kde dostane nový život v podobe kľúčov, rámov na bicykel či plechovky. A nezanedbateľné je aj šetrenie prírodných zdrojov. Napríklad na výrobu jednej tony ocele z recyklovaných materiálov sa použije o 1,5 tony menej železnej rudy, ušetrí sa 500 kilogramov uhlia, použije sa o 40% menej vody a o 75% menej energie. Zníži sa znečistenie ovzdušia o 86%, znečistenie vody o 97% a zníži sa i ťažobný odpad o 97%.

Preto je dôležité nezabúdať na triedenie kovových obalov – o všetko ostatné sa postará OZV ENVI – PAK.

HMYZODOMČEKY

Kde bolo, tam bolo, bol raz jeden domček. V domčeku bolo veľa malých miestností. Ich zariadenie bolo naozaj zaujímavé. V jednej „izbičke“ bola kôra, v druhej drevá s dierkami, v inej zasa šišky. Zvláštni sú aj ich obyvatelia. Včielky samotárky, mravce, a iné chrobáky, ktoré hľadajú domov. Pýtate sa, kde to všetko je? Nuž dobre sa rozhľadnite pri našej škole. Pod tujami, či na betónových podstienkach sú domčeky s červenou strechou a v nich noví obyvatelia. Ich nové obydlia vytvorili šikovné ruky našich ôsmakov a deviatakov. Hodiny práce sa oplatili.

Domčeky ale neboli jediné výrobky, ktoré v tomto roku vytvorili. Potrápili sa aj s darčekom pre škôlkárov, či s učebnými pomôckami.

To všetko sa dá ale vyrobiť iba vtedy, ak máte tie správne nástroje (a tie naozaj máme aj vďaka našim sponzorom). Na konci školského roka máme veľa nových nápadov na práce v dielni. To nás ale iba čaká. Teraz chcem všetkým šikovným žiakom v mene prírody zakričať „ĎAKUJEM“!

Mgr. Danka Marková

FINÁLOVÝ TURNAJ PRÍPRAVKY – 16. 6. 2019 HRÁDOK – HODNOTÍ TRÉNER MICHAL BEŇO

Začali sme nie veľmi dobre, na čo som už asi zvyknutý. Prvý zápas sme nešťastne prehrali 3:2, druhý zápas nás čakal favorit na víťazstvo – Nové Mesto n/V, čo sa ukázalo aj v zápase, kde favorit dominoval, no prehrali sme len 3:0. To už som musel deti naštartovať, lebo väčšina z nich ešte spala niekde doma... Čakal nás zápas s domácimi, kde sme už museli bodovať a to sa nám aj podarilo. Nasledoval súboj pre nás s neznámou Velkou Hradnou, ktorý sme vyhrali 2:1. Následne so Záblatím, kde nám to pokazila rozhodkyňa a neuznala najskôr čistú ruku, následne faul v 16-ke, čo mali byť 2 penalty a prehrali sme smolne 2:1. Čakali nás posledné 2 ťažké zápasy, a to so Selcom, ktorý sme zvládli a vyhrali 1:0. Pred posledným zápasom sme vedeli, že môžeme skončiť na druhom až šiestom

mieste. Všetko záležalo od toho, či decká odovzdajú na ihrisku všetko a dokážu vyhrať. Môžem povedať, že toto bol náš najlepší zápas, decká chceli získať

poहार a medaily, to ich nakoplo k bojovnému a hlavne spoločnému výkonu a vyhrali

sme 4:2. Po zrataní bodov v minitabulke sme mali konečne šťastie aj my a nadviazali sme na halový turnaj, v ktorom sme skončili práve v minitabulke o 2 góly štvrtí, teraz sa nám podarilo skončiť tretí.

Veľká vďaka patrí rodičom, ktorí povzbudzovali celý turnaj, všetkým deťom, ktoré tam boli a nechali ozaj na ihrisku maximum.

Ciel sme splnili, išli sme s tým, že chceme skončiť do 5. miesta. Môžeme povedať, že máme takmer najlepšiu dedinskú prípravku, pretože nepočítajúc Nové Mesto nad Váhom, ktoré má z čoho vyberať, my môžeme len tvrdo makať a hrať srdcom.

KRÁSA A UŽITOČNOSŤ PRAVÉHO DREVA

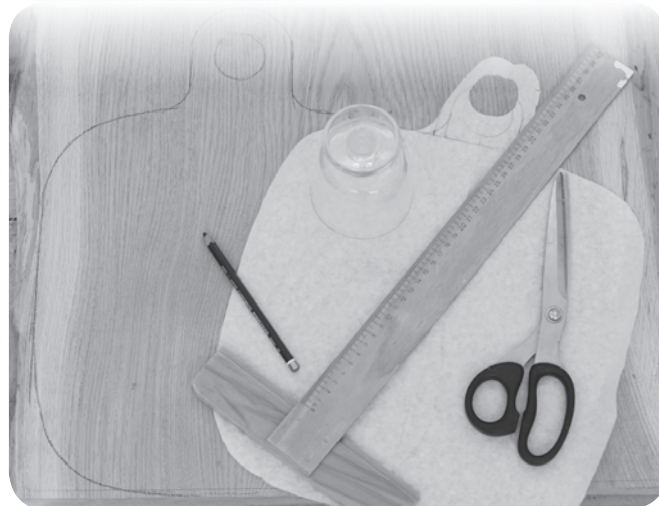
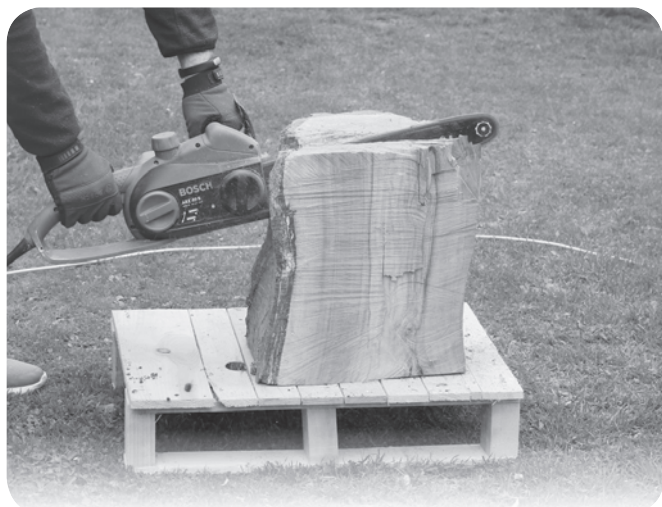
Kuchynské dosky na krájanie majú všestranné využitie. Sú praktické, môžete na nich krájať aj servírovať jedlo zároveň, sú krásne, môžete ich zavesiť v kuchyni na stenu ako dekoráciu. A s pridaním úchytiiek alebo nožičiek z nich môžete vyrobiť podnos, či stolček na ukladanie kuchynských pomôcok.

Materiál:

- vysušený peň z orecha (príp. buka, alebo duba), napílený na cca 50 cm dlhé kusy,
- motorová píla,
- hoblík,
- papier, ceruzka, nožnice, pravítko,
- priamočiara píla s pílovým listom na drevo a na železo,
- akumulátorový skrutkovač s vrtákom do dreva s priemerom 1 cm,
- vibračná brúska (alebo excentrická), brúsne papiere č. 40 až 180,
- lanový olej potravinársky (alebo iný olej vhodný pre styk s potravinami)
- mäkká handrička.

Postup:

1. Na peň nekreslíme čiary, kadiaľ budeme píliť. Peň prepílíme motorovou pílou napoly a potom z neho odpílíme plát hrubý cca 4 cm.
2. Plát zbavíme na bokoch pomocou dláta a kladiva kôry. Nerovnosti vyrovnáme hoblíkom, na hrúbku cca 3 cm.
3. Na papier nakreslíme maketu kuchynskej dosky. Oblúčky môžeme kresliť pomocou rôznych pohárikov.
4. Maketu vystrihneme a prekreslíme na dosku.
5. Nákres vypílíme priamočiarou pílou.
6. Otvor v doske vypílíme tak, že najskôr vyvrtáme dieru širokú aspoň 1 cm a z nej začneme píliť kruh. Teraz je lepšie použiť pílový list na železo, pretože je tenší ako list na drevo a ľahšie sa ním píliť malé oblúky.
7. Vypílenú dosku vybrúsime do hladka. Hrany zaoblíme.
8. Dosku zbavíme prachu a natrieme lanovým olejom, mäkkou handričkou ho vtierame do dosky. Za 24 hodín natieranie zopakujeme.

Tipy na údržbu dosiek:

Časté používanie vody a umývacieho prostriedku môže oslabiť povrch dreva, ktoré potom nebude odolné proti nožom. Kvôli dezinfekcii po každom použití dosku radšej dobre pretrite handričkou namočenou v octe. Ak sa chcete zbaviť zápachu a dosku zároveň vydezinfikovať, potrite ju polovicou citróna.

Pre dlhodobú údržbu je dobré dosky občas vydrhnúť pastou pripravenou z 1 PL jedlej sódy, 1 PL soli a 1 PL vody. Dosku potom dôkladne opláchnite teplou vodou.

Mgr.art. Jana Ardanová

UZÁVIERKA NOVÍN

Oznamujeme občanom, že uzávierka novín pre Krajnianske noviny č. 3/2019 bude 30. augusta 2019, to znamená, že príspevky do Krajnianskych novín č. 3/2019 odovzdajte na Obecnom úrade v Krajnom do uvedeného termínu.

Gratulujeme šampiónovi výstavy Záhradkár konanej v dňoch 10. – 14. apríla 2019 v Trenčíne p. Dušanovi Konečníkovi, ktorý zvíťazil so svojou vzorkou v súťaži o najlepšiu destilát výstavy vyhodnotený odbornou degustačnou komisiou pod vedením profesora Hričovského.

O tom, že v Krajnom máme kvalitné destiláty svedčia aj ďalšie medailové umiestnenia tohto produktu v súťažiach: Koštovka páleného Myjava, súťaž v Radimove a ako posledné taktiež umiestnenie v prvej cene Koštovka páleného – východné Slovensko, konanej v dňoch 15. a 16. júna 2019 v Humennom.

Ďakujeme a aj toto je jeden zo spôsobom šírenia dobrého mena obce Krajné.

starosta obce

VDÁVA OBECNÝ ÚRAD KRAJNÉ

Náklad 600 ks, štvrťročne, Tlač Kníhtlač Gerthofer, Zohor

Redakčná rada:

J. Hudecová – šéfredaktorka, RNDr. L. Gergel – technický redaktor,
Mgr. D. Marková, Bc. M. Matejovičová, A. Batková, Ing. Peter Kaminský

Registrácia: MK SR, EV 448/08

ISSN 1339-1097